

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Četnik IX.

Celovec, petek, 23. julij 1954

Štev. 29 (639)

Mendes-France dosegel svoj prvi cilj

Ko je pred sedaj petimi tedni predsednik francoske vlade Mendes-France nastopil svoj položaj, je francoskemu ljudstvu obljubil, da bo do 20. julija na vsak način skušal doseči premirje v Indokini. Po več ko dramatskih zadnjih sejah v Ženevi, mu je dejansko uspelo izpolniti to obljubo. Minuli torek, 20. julija zvečer, so zunanji ministri dokumente o premir-

acije čet ter civilnega francoskega prebivalstva — in v kolikor se hoče izseliti, tudi vietnamskega — v pristanišču Hai-phong. Vse tuje čete morajo na željo dotičnih držav zapustiti Vietnam, Laos in Kambodžo. Do najkasneje julija 1956 bodo pod mednarodnim nadzorstvom izvedli splošne volitve v celotnem Vietnamu, v Laosu in Kambodži pa naj bi bile volitve že v letu 1955. Za nadzorstvo premirja se sestavi kontrolna komisija iz delegatov Indije, Poljske in Kanade.

Ženevska konferenca, ki v svojem prvem delu glede Koreje ni imela uspeha, je torej končno le bila uspešna. Na njej pa se je brez dvoma nekoliko razkrinkala Amerika, ki je pri zadnjih prizade-

vanjih za premirje stala ob strani. Bedell Smith zato premirja ni podpisal, pač pa je podal izjavo, da ZDA ne bodo storile ničesar, kar bi motilo ali ogrozilo doseženi mir v Indokini. Vse ostale velesile so izrazile pripravljenost garantirati indokitski mir.

Gotovo zlasti zaradi delitve Vietnama vprašanje Indokine še ni rešeno, vendar je izravnana pot do mirne rešitve. Uspeh ženevske konference pa preko vsega tega daje upanje, da bodo tudi na drugih žariščih svetovne politike končno le našli pot do rešitev, ki bodo vsaj do neke mere ustrezale prizadetim državam in narodom ter omogočile utrditev miru po vsem svetu.

Slovenija je proslavila zgodovinske dneve

Že nekaj dni poprej, zlasti pa zadnji dan pred republiško proslavo Dneva vstaje slovenskega naroda in praznovanjem 10. obletnice prvega zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta v Črnomlju je Bela Krajina vsa v slavnostnem razpoloženju sprejemala neštivilne goste iz vseh krajev Slovenije in sosedne Hrvatske.

V mnogih krajih te slovenske pokrajine, ki je bila zibelka in osrčje partizanstva in osvobodilne borbe in kjer so se porajali prvi organi nove, ljudske oblasti Slovenije, so te dni, posebno pa minulo sredo z odkritjem spominskih plošč in kulturnimi prireditvami počastili neumorno delo najrazličnejših ustanov, institutov, radijskih postaj in tiska ter partizanskih delavnic, ki so bistveno prispevale k zmagi partizanske borbe in ljudske revolucije.

Na glavni slavnosti v Črnomlju se je

zbralo v četrtek ogromno ljudstva iz vse Slovenije, pa tudi koroški Slovenci smo se je udeležili z veččlansko delegacijo. Ker se je v trenutku, ko smo že morali zaključiti današnjo številko, slavnost za Dan vstaje in 10. letnice SNOS-a v Črnomlju šele pričela, bomo po vrnitvi naše delegacije in našega sodelavca iz Slovenije prihodnjič bolj obširno poročali o poteku te velike proslave pomembnih in svetlih dogodkov v zgodovini slovenskega naroda.

Nacionalni komite poziva na hitro pomoč poplavlencem

Strahovite poplave, ki so opustošile številna mesta in kraje na Salzburškem, v Zgornji in Nižji Avstriji ter v območju Dunaja, so narekovale ustanovitev avstrijskega nacionalnega komiteja za pomoč.

Zvezni prezident dr. h. c. Th. Körner, ki je prevzel častno predsedstvo komiteja, je na ustanovni seji apeliral na vzajem-

dežel in da grozi nevarnost, da zapadejo cele občine v stisko in bedo, nam ne sme vzeti poguma. Nasprotno, to naj pomnoži naše energije. Vsakdo more in mora pomagati in poziva na izpolnitev socialne dolžnosti se ne sme nikjer preslišati. Kakor so rešilna moštva z vzornim zadržanjem med katastrofo zastavila življenje, tako morajo sedaj vsi drugi po svojih močeh pomagati pri odstranjevanju posledic. Kakor so ruski in ameriški vojniki v trenutku nesreče sodelovali roko v roki, tako mora biti sedaj še posebno med Avstrijci vidna le enodušna volja za pomoč. Svet sočustvuje z nami v nesreči in je pripravljen, da nam pomaga. Kljub temu pa je najbolj važno, da si znamo sami pomagati.

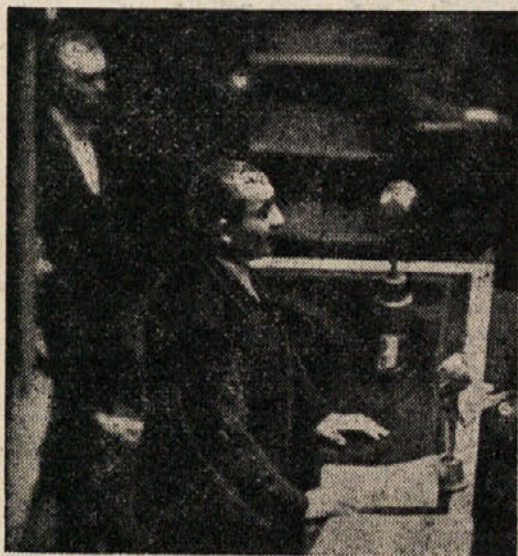
Zvezni kancler ing. Raab pa je ob ustanovitvi nacionalnega komiteja poudaril, da je škoda, ki so jo povzročile poplave, tako ogromna, da morejo prostovoljne akcije pomoči samo ublažiti trenutno stisko, da pa zdaleč ne zadostujejo za popravilo škode, ki jo z vso pravico pričakujejo prizadeti državljani. Zato je dolžnost avstrijske zvezne vlade, da v sodelovanju z vsemi javnimi korporacijami skrbi za to, da bo mogoče popraviti škodo v čim popolnejši meri. Avstrijski nacionalni komite ima nalogo, da usmerja in vskladi vso pomoč in pomožne ukrepe različnih organizacij in da skrbi za to, da bodo za pomoč razpoložljiva sredstva razdeljena enakomerno vsem žrtvam po teži škode, ki so jo utrpeli.

Nacionalni komite je naslovil na avstrijsko prebivalstvo naslednji

PROGLAS

Avstrijci! Naravna katastrofa nepojmljivega obsega je prizadela deset tisoč naših državljanov. Povodenj, kakršne ni več bilo odkar pomnijo ljudje, je poplavlila mesta in vasi, prisilila tisoče družin, da so zapustile svoja bivališča ter poplavlila razsežne predele plodne zemlje. Škodo, ki je zaradi tega nastala za avstrijsko gospodarstvo, zaenkrat ni mogoče oceniti. Da bi se pomagalo nedolžnim žrtvam, je nujno potrebno sodelovanje vseh Avstrijcev, ki so imeli srečo, da jim je ta katastrofa prizanesla.

Avstrijski nacionalni komite, ki ima nalogo voditi ukrepe pomoči, prosi vsakega posameznega avstrijskega državljanca, da pomaga čim bolj hitro in izdatno. Prispevke je treba poslati na poštni čekovni račun štev. 9000 avstrijske zvezne vlade. Položnice se dobe pri vseh županskih in poštinih uradih. Potrebna je hitra pomoč!

Mendes-France pred francoskim parlamentom (AND/INP)

ju ponovno in končno pregledali, malo po polnoči pa so jih vojaški predstavniki podpisali. S tem je bila končana sedemletna »umazana vojna« v Indokini.

Pogodba o premirju predvideva naslednje pogoje: Sovražnosti v Vietnamu, Laosu in Kambodži se takoj prenehajo. Vietnam se deli vzdolž reke Benhai, ki poteka približno vzdolž 17. vzporednika. Severni del z mestom Hanoi pripada Viet Minhu, medtem ko ostanejo francoske čete še nekaj mesecev, do popolne evaku-

Ogorčenje nad odnosom do naše kmetijske šole

Slovensko kmečko ljudstvo, slovenski zastopniki v Kmetijski zbornici in Pokrajinski odbor SKZ odgovarjajo ministrstvu za trgovino in obnovo

Vest, da je Zvezno ministrstvo za trgovino in obnovo odbilo tudi drugo prošnjo Slovenske kmečke zveze za uvoz gradbenega materiala, ki ga je podarila Glavna zadružna zveza LRS kot svojo pomoč za prezidavo in dozidavo poslopja kmetijske šole v Podravljah, je slovensko kmečko prebivalstvo sprejelo z velikim ogorčenjem.

Krajevni odbori Slovenske kmečke zveze so na ta ukrep ministrstva potom svojih predsednikov odgovorili s protestnimi telegrami, v katerih izražajo svoje ogorčenje in zahtevajo odobritev uvoznega dovoljenja. Po dosedanjih poročilih je na ta način protestiralo že 24 odborov.

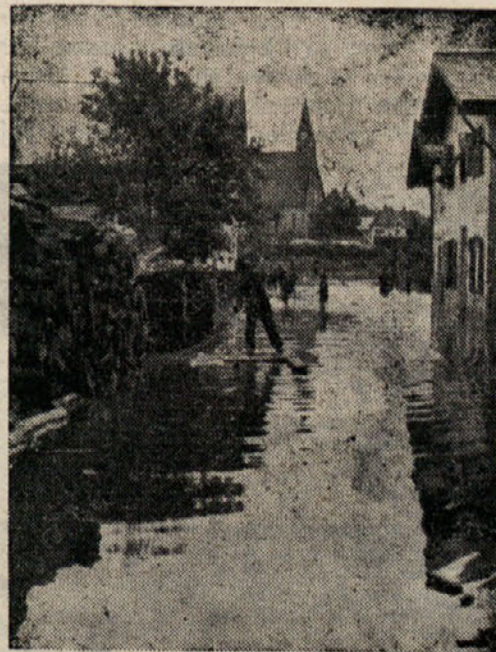
S protestnim telegramom so izrazili svoje ogorčenje in zahtevali odobritev uvoznega dovoljenja tudi svetniki okrajnih kmečkih zbornic Peter Kofler, Lovro Kramer in Mirko Kumer. Svetnika deželne kmetijske zbornice Janko Ogris in Tomaž Durnpelnik pa sta naslovila na zveznega kanclerja ing. Raaba pismo, v katerem v imenu svojih volivcev in v svojem imenu izražata ogorčenje nad odbitjem uvoznega dovoljenja, posebno še zaradi tega, ker ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo za podravelsko šolo doslej še ni dodelilo nobene prispevka ne za njeno ureditev in ne za njeno vzdrževanje. »Spričo tega«, je rečeno v pismu, »slovensko kmečko prebivalstvo ne more razumeti, da je odbita celo prošnja za uvoz darila za ureditev njegove edine izobraževalne ustanove. Takšno zadržanje do tako potrebne ustanove, kakor je to za slovensko kmečko prebivalstvo kmetijska šola, lahko izpodkoplje vero naše manjšine v možnost gospodarskega in kulturnega razvoja v

Avstriji, ki bi ustrezal njenim potrebam.«

Pokrajinski odbor Slovenske kmečke zveze pa je v svojem protestnem pismu, ki ga je poslal zveznemu kanclerju, deželnemu glavarju in ministroma za kmetijstvo in gozdarstvo ter za trgovino in obnovo poudaril, da vidi v odbitju te prošnje in v zadržanju obeh ministrstev do podravelske šole omejevanje kulturnega in gospodarskega razvoja slovenske manjšine na Koroškem. Zveznega kanclerja naproša POSKZ za posredovanje, da bo glede kmetijske šole zadoščeno življenjski potrebi in zahtevi koroških Slovencev. Pismo zaključuje: »V prepričanju, da ocenjujete rešitev naše prošnje kot prispevek za ureditev še odprtih vprašanj v odnosu do naše manjšine, se nadejamo pozitivne rešitve naše prošnje.«

Naše kmečko ljudstvo odgovarja na zadržanje ministrstva za trgovino in obnovo zelo odločno. Odgovarja tako, kakor je l. 1951 z več kot 2000 podpisi odgovorilo na zavlačevanje ustanovitve javne slovenske kmetijske šole in kakor je odgovorilo l. 1953 s svojimi prispevki za ureditev in vzdrževanje od Slovenske kmečke zveze ustanovljene kmetijske šole, ko oblast javne take šole ni bila pripravljena ustanoviti.

Navzlic temu, da je bilo v zadnjih letih pri pospeševanju kmetijstva potom subvencij zelo prikrajšano, naše kmečko ljudstvo tudi danes daje prispevke od svojih skromnih sredstev, da bi se poslopje šole lahko popravilo in povečalo. Toliko bolj sta zato razumljiva in upravičena njegov protest in njegova zahteva po javni pomoči za to edino izobraževalno ustanovo naše kmečke mladine in žarišče njegovega gospodarskega napredka.

Poplavljen vas Oberndorf na Salzburškem (AND)

Investicijski načrt — reforma rent — gradnja stanovanj

Na svojem zadnjem zasedanju je državni zbor sprejel in sklenil celotno vrsto zakonov. Za gospodarstvo in socialno politiko so med temi zakoni najbolj pomembni trije kompleksi, namreč reforma rent, pospeševanje stanovanjske izgradnje ter investicijski program, za katerega je predvidenih 10 milijard. Z izvedbo teh sklepov bi bilo precej ustrezno trem perečim zahtevam: zaposlitvi delovnih sil, zboljšanju starostnih rent ter za vsakega stroho čez glavo.

S sklepi teh zakonov so v državnem zboru prodrle najvažnejše gospodarske in socialne zahteve iz socialističnega volilnega programa. Socialistična stranka je svoj volilni program proglasila dne 6. januarja 1953. Pri naslednjih volitvah je socialistična stranka pridobila 200.000 glasov in 6 mandatov. Volivci so se pri teh volitvah odločili za socialistični program in je socialistična stranka dosegla več glasov kakor OVP, ki je pri teh volitvah utrpela 65.000 glasov zgube. Ti trije veliki problemi, katerih zahteve so sedaj uzakonjene, so bili tudi središče volilne borbe. Preden je do teh sklepov prišlo, je bilo treba mnogo naporov, da je uspelo premostiti nešteta nesoglasja in oviranja s strani koalicijskega partnerja OVP, ki se je uresničenju tega programa krčevito upiral. Šele po nekaterih koncesijah s socialistične strani OVP-jevskim zahtevam zlasti na področju investicij in pri načinu stanovanjskih gradenj sta se vladna partnerja sporazumela.

Avstrijsko prebivalstvo je sprejelo te sklepe z zadoščenjem. Rentniki, stari odsluženi delavci, lahko mirneje gledajo v svojo bodočnost. Ni se jim treba več bati, da bi jim rente skrčili, nasprotno, večina bo prejela višje mesečne rente, vsi pa bodo prejeli izplačano tudi trinajsto rento.

Veliki investicijski program, ki ga je državni zbor odobril, je eden izmed ukrepov za zagotovitev delovnih mest. V tem načrtu je predvidena zadostna zaposlitev delovnih sil ter tudi pogoji za nove delovne možnosti. Z izdatki, ki bodo razdeljeni na deset let v višini 10 milijard šilingov, je predvidena nadaljnja elektrifikacija zveznih železnic, posebno južne železnice, obnova velikih kolodvorov ter modernizacija voznega parka. Nadalje

bodo izgradili že v gradnji se nahajajoče velike elektrarne in pričeli z gradnjo novih. Druga točka programa je elektrifikacija in tehnizacija kmetijstva. V vseh zveznih deželah se je že pričela akcija za nabavo električnega orodja na obroke.

Zaposlitvi v velikem merilu služi tudi izgradnja stanovanj. V to svrhu bo v naslednjih treh gradbenih sezonah 5 milijard šilingov na razpolago, vsota, ki se bo stekala največ direktno ali indirektno iz javnih sredstev.

Vsi doseženi sklepi se naslanjajo tudi na program, ki so ga za preskrbo dela socialisti postavili v septembru preteklega leta in pomenijo nekakšno dopolnilo k volilnemu programu. Zakoni, ki jih je

državni zbor v dveh tednih zasedanja sprejel, so rezultat dolgih pogajanj in izčrpnih diskusij v javnosti ter sejnih dvoranih. Socialisti so z doseženimi uspehi zadovoljni, ne samo, ker jim je uspelo prodreti s svojimi bistvenimi zahtevami, čeprav ne z vsemi, temveč tudi zaradi tega, ker jim je uspelo drugo močno stranko, svojega partnerja v vladi, o potrebi teh ukrepov prepričati, čeprav na račun nekaterih koncesij.

Z dejanskim uresničenjem novih zakonov bi bilo ustrezno vsem slojem prebivalstva: delavcem in nameščencem zadovoljivo zaposlitev, industrijalcem in obrtnikom višje zaslužke in kmetom večje možnosti za odprodajo svojih pridelkov.

Izplačilo trinajste rente

Na podlagi v državnem zboru sklenjenega zakona o spremembah v odmeri rent iz socialnega zavarovanja, bo za leto 1954 prejemnikom rent iz rentnega in nezgodnega zavarovanja pod gotovimi pogoji izplačana trinajsta mesečna renta. Predvidoma bo posebno izplačilo iz invalidskega zavarovanja, rentnega zavarovanja, rentnega zavarovanja rudarske bratovščine in nezgodnega zavarovanja do srede oktobra, posebno izplačilo zavarovanja nameščencev, pa v drugi polovici okto-

bra nakazano. V splošnem invalidskem zavarovanju pa bodo trinajsto mesečno rento predvidoma nakazali skupno z oktobersko rento. Doplačila na podlagi novo odmerjenih rent in zavarovanja nameščencev rentnega zavarovanja rudarskih bratovščin bodo predvidoma izplačana od srede avgusta do konca oktobra. Podrobnosti o izplačilu valoriziranih rent invalidskega zavarovanja bodo še pravočasno razglazene.

Katoliški duhovniki v Bosni in Hercegovini socialno zavarovani

Slično kakor so rodoljubni katoliški duhovniki v Sloveniji združeni v svojem Cirilmetodijskem društvu, imajo tudi katoliški duhovniki v Bosni in Hercegovini svojo stanovsko organizacijo z imenom »Dobri pastir«.

Pred nedavnim je bila v Sarajevu podpisana pogodba o socialnem zavarovanju v tem društvu včlanjenih katoliških duhovnikov. Po tej pogodbi imajo člani Druženja katoliških duhovnikov za Bosno in Hercegovino pravico do brezplačnega zdravljenja in do denarnih prejemkov v času bolezni ali drugačne nesposobnosti za opravljanje službe. Zagotovljena jim je tudi invalidska in starostna

oskrbe, starši pa tudi pravico do pokojnine pod enakimi pogoji kot veljajo za ostale zavarovance.

Predsednik Združenja katoliških duhovnikov je ob podpisu pogodbe poudaril, da bo ta ureditev še bolj vzpodbujala katoliške duhovnike v Bosni in Hercegovini, da bodo vršili svoje delo skladno in v povezavi z delom ljudske oblasti. Pokojnina. Pokojnino dobijo po 25 letih službe, čim dosežejo starost 65 let. Pravica na podlagi te pogodbe bo deležnih 220 članov duhovniškega društva »Dobri pastir«. Po tej pogodbi imajo tudi starši ter bratje in sestre socialno zavarovanih duhovnikov pravico do zdravstvene

Opozorilo staršem II. skupine otrok za počitniško kolonijo

Za pravočasno in brezhrebno ureditev potnih dovoljenj za II. skupino otrok v počitniško kolonijo v Jugoslavijo je nujno, da starši otrok, ki so bili obveščeni, da so otroci sprejeti, brez odlašanja pošljejo v obvestilu navedene dokumente in denarni prispevek.

Pošljite stvari pismeno ali pa jih oddajte osebno in sicer odslej v poslovalnici knjigarne »Naša knjiga« v Celovcu, Gasmetergasse 10.

V dveh tednih — vrata Koroškega velesejma odprta

Letošnji koroški velesejem je pred vrati. Dne 5. avgusta ga bodo slovesno otvorili. Posebno časten pečat otvoritveni slavnosti bo dala navzočnost zveznega kanclerja ing. Raaba, ki bo velesejem tudi letos otvoril. K otvoritveni slavnosti so se med drugimi prijavile tudi delegacije iz Italije, Jugoslavije in Trsta, nadalje zastopnik gospodarskega oddelka ameriškega glavnega stana v Nürnbergu, avstrijska trgovinska delegata v Frankfurtu in Beogradu, kakor številno drugih prominentnih zastopnikov z vseh področij gospodarstva iz tu- in inozemstva.

Vodstvo velesejma je v mesecu trajajočih napornih pripravah vse storilo, da bi bil zagotovljen uspeh velike gospodarske prireditve ter bodo številne tvrdke iz Koroške, ostale Avstrije in inozemstva močnejše kakor kdaj koli zastopane s svojimi najnovejšimi proizvodi. Koroški velesejem pričakuje, čim se bodo njegova vrata odprla, obiskovalce od blizu in daleč. Prav vsi, obrtniki, industrialci, trgovci, kmetje, gospodinjice, delavci in izobraženci bodo lahko videli nove zanimivosti ter se seznanjali z napredkom na vseh področjih gospodarstva.

Koroški velesejem je najbolj poklican, da posebno goji in pogloblja blagovno izmenjavo z obema sosednjima državama Jugoslavijo in Italijo. Velesejem bo imel izrazit mednarodni značaj, ker bodo na podlagi znanih kontingentov udeležene tvrdke iz Italije, Jugoslavije, Trsta in Zapadne Nemčije z najnovejšimi specialnimi izdelki, predvsem na sektorju lesno predelovalnih strojev in orodja. Poleg množice razstavljalcev obrti, industrije in kmetijstva, bo strokovni lesni velesejem ponovno predočil interesantom in obiskovalcem veliki pomen lesa za naše gospodarstvo.

Tudi letos bo na velesejmu še vrsta posebnih prireditev, kakor na primer v okviru lesnega velesejma razstava embalaže in surovine les, lesni sortiment in zasedanje zveze avstrijske lesno predelovalne industrije. Nadalje bo prikaz zaščite proti neizgledom, prikaz transporta v kmetijstvu, eksporta koroške industrije, velesejem iznajditeljev in drugega več.

Zvezna železnica je dovolila na vseh linijah za udeležence velesejma 25-odstotni popust pri voznih cenah in prav tako tudi poštna uprava na poštah avtobusnih linijah na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem. Tudi v sosednem inozemstvu bodo na železnicah popusti za obisk koroškega velesejma.

Trgovinski zastopniki v inozemstvu bodo sprejemali med Koroškim velesejmom

Tiskovni referat koroškega velesejma javlja, da bosta, kakor obvešča trgovinska zbornica za Koroško, pri otvoritvi velesejma prisotna tudi trgovinski delegat v Frankfurtu, ing. Ludwig Riedl, in trgovinski delegat v Beogradu, dr. Herbert Kraus. Oba trgovinska zastopnika bosta ob sprejemnih dnevih med velesejmom na razpolago za blagovni promet z Jugoslavijo in Nemčijo zainteresiranim tvrdkam.

Mariborski teden

V dnevih od 7. do 19. avgusta bo v Mariboru XI. Mariborski teden, ki je postal že tradicionalen. Mariborski teden bo pestra prireditev z razstavo obrtne, industrijske in kmetijske zmogljivosti na Štajerskem. Poleg razstave bo poživila Mariborski teden zanimiva in slikovita kulturna ter športna revija. Za obisk Mariborskega tedna bo na jugoslovanskih železnicah in avtobusih 25-odstotni popust voznih cen.

AVSTRALIJA — politično zedinjeni kontinent

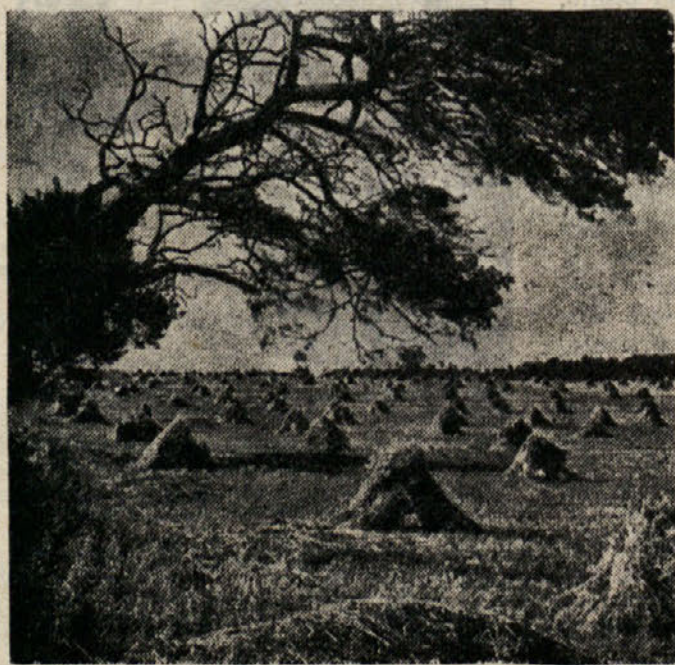
Poskusne eksplozije atomskih bomb, zanimivi zapletljaji okoli pobega sekretarja sovjetskega poslanstva ter njegove žene in vrsta drugih dogodkov v zadnjem času je povzročila ojačitev zanimanja za zanimivo najmanjšo naseljeno celino — Avstralijo, kamor se vsako leto sele tisoči iz prenaseljene Evrope. Avstralijo so odkrili leta 1605 Holanci. Prvotno so jo imenovali po sebi Nova Holandija. Prva angleška naselbina pa je bila ustanovljena leta 1788. To so bili po večini kaznjenci. Pošiljanje kaznjencev je prenehalo v letih 1848—68. Počasi so se pričele ustanavljati kolonije, ki so se leta 1901 združile v Avstralsko skupnost. Vsa Avstralska celina je sedaj politično združena v Avstralski zvezi — britanskem dominionu. Vlado tvorita liberalna in podeželska stranka.

Ceprav je dežela skoraj stokrat večja od Avstrije (7.704.165 km²), ima vsega skupaj le okrog 8 milijonov prebivalcev ter je tako najredkeje naseljena celina; saj živi povprečno le en človek na kvadratnem kilometru površine. Prvotne Avstralce so Evropejci na vse načine uničevali, tako da se je do danes ohranilo le okoli 70.000 temnopoltih domačinov, udomačeno belo prebivalstvo pa je razen priseljencev zadnjih let skoraj izključno britanskega porekla. 15,6% prebivalstva se ukvarja s kmetijstvom, gozdarstvom in ribolovom, 33,3% z industrijo, 9,2% s prometom, 15% s trgovino, 10,9% s svobodnimi poklici.

Avstralija je v velikem delu brez rečne odtoka ter ima zelo malo padavin. Tropskemu severu prinaša več dežja polletni veter monsun. Tudi pravega gozda je v Avstraliji malo. Najznačilnejši za Avstralijo so svetli brezsenčni gozdovi akacije in evkalipta.

Domače živali, ki so jih privedli Evropej-

ci, so našle tam zelo ugodne življenjske pogoje. Vodilna kmetijska panoga je ovčarstvo s pridobivanjem volne. Največja farma šteje okoli 125.000 ovac. Vseh ovac pa je okoli 140 milijonov. Saj

Zitno polje v Avstraliji

je v tej stroki Avstralija prva na svetu. Precejšnje je tudi število goveje živine. Vendar živinorejo v notranjosti ovira suša, ki včasih traja več let zaporedoma. Avstralija je danes tudi eden glavnih izvoznikov pšenice, ki jo pridelujejo na ogromnih, razsežnih žitnih poljih. Goje pa tudi sladkorni trs ter izvažajo najrazličnejše suho in sveže sadje, zlasti jabolka.

Pridobivanje zlata, ki je okoli leta 1851 odigralo veliko vlogo v zgodovini kolonizacije Avstralije, nima več svojega nek-

danjega pomena. Pridobivajo pa precej premoga, železa in svinca. Od industrije je najbolj razvita živilska, tekstilna in strojna. Vendar je velik del Avstralije do danes še neizrabljen in nenaseljen. V glavnem ima dežela samo eno železniško progo, ki veže zapadno in vzhodno Avstralijo. Skupno je na celotni avstralski površini samo 48.400 km železniških prog.

Večina, t. j. 6 milijonov prebivalcev živi v mestih, med katerimi je največje Sidney (2 milij.). Veliko pa je tudi družin, ki žive skrajno osamljene sredi pustinj. V notranjosti je veliko puščav, ki izbornu služijo za atomske poizkuse. Sredi prazgodovinske divjine so ustanovili najmodernejši laboratorij, oziroma vrsto taborišč s poizkusnimi napravami.

Življenjski standard v Avstraliji je precej visok. Danes je v prometu okoli 1.800.000 motorjev in avtomobilov, se

pravi, vsak četrti Avstralec je motoriziran. Kljub temu pa je konj še vedno »nacionalna žival«. Konjske dirke so najbolj popularne športne igre. Pravijo, da jih vsako leto obiskuje okoli 12 milijonov gledalcev.

Ni torej čudno, da je dežela, ki ima prostora še za toliko ljudi, dežela, ki je bogata ter ki je nekako središče atomskih poizkusov, bila središče sovjetske vzhodne obveščevalne službe. Razkritja Petrova so za nekatere gotovo zanimiva, tako kot so za druge pogubonosna.

V TRENTI in v GORIŠKIH BRDIH

(Nadaljevanje)

Iz Plavi, ki je čedno malo središče nedaleč od znane tovarne cementa v Anhovem in ob železniški progi Jesenice—Gorica, vodi cesta po razmeroma rahlih vzpetinah proti zapadu na najvišjo točko v Goriških Brdih — Vrhovlje. Tu se predstavi očem zares »valovit svet« z nešteti dolinicami in hribčki, posajenimi z žlahtno vinsko trto in sadnim drevjem ter večinoma okoli kakega starega gradu strnjenimi vasmi nekdanjih vinjarjev, med katerimi pred vsem Dobrovo, Kojško, Vipolže, Neblo in Medana.

Nekoliko se tem krajem še pozna nedavna zapostavljenost in malone suženjski položaj ljudstva, ki je moralo služiti italijanskim fevdalcem, nekdanjim lastnikom razsežnih vinogradov in sadnih vrtov. Danes pa je zemlja v Goriških Brdih last tistih, ki jo obdelujejo. So tam velike zadružne posesti, okrajne ekonomije in zasebni lastniki — vsem pa, ki hočejo delati, nudijo Brda dovolj plodnih pobočij za kruh, ki je po osvoboditvi v teh krajih zamenjal italijansko polento.

Središče življenja v Goriških Brdih je kraj Dobrovo. Tu se nahaja občinski ljudski odbor in druge upravne ustanove. Tu imajo Brici — tako pravijo prebivalcem Goriških Brd —, ki jim je pod Italijo komaj bilo mogoče obiskovati šolo, ki so bili nekdanj izpostavljeni načrtnemu italijanskemu poneumnevanju, sedaj svojo gimnazijo.

Ko smo prišli v Dobrovo, so se ljudje, zlasti mlajši, pravkar pripravljali na veliko tombolo in ljudsko veselico. Seveda smo se jim pridružili in tako spoznali živahno vaško življenje, ki tudi tu kakor drugod ob nedeljah odtehta dela polno vsakdanjost. Ljudje v Goriških Brdih so izredno prijazni. Ni težko z njimi navezati pogovor, radi ti odgovarjajo na najraznovrstnejša vprašanja. Lahko smo zvedeli marsikaj iz težke preteklosti teh krajev in iz njihovega današnjega življenja. Pa tudi pozabavali smo se briškimi fanti in dekleti. Tu naj le mimogrede omenim, da so briška dekleta po večini nadpovprečno lepa — odlikujejo se po nežnih potezah in vitki rasti! Zato ni čudno, če je Gorica že od nekdanj slovela po lepih dekletih in ženah, ki so se dosegale prav iz teh krajev.

Goriška Brda so en sam vinograd in sadni vrt. Njihovi pridelki, raznovrstna vina, zlasti pa zgodnje češnje, marelice in breskve, so znani in priznani na vseh evropskih trgih. Z ozirom na izvoz je tudi današnja obnova usmerjena na specializacijo. Posebno okrajne ekonomije in zadružna vinogojstva in sadjarska podjetja streme za tem, da bi v bodoče pridelovala samo še izbrane vrste trte in sadja. Vsi novi nasadi — ki jih je okoli 100 ha — že kažejo ta smoter. Na velikih kompleksih se urejujejo zlasti vinogradi tako, da jih je možno tudi strojno

obdelovati. Najnovejši nasad vinske trte v Neblem nam je predstavnik tamošnje zadruge rad razkazal in obrazložil, da pričakujejo od njega 10 vagonov prvo vrstne črnine. V Dobrovem pa smo si ogledali začetek gradnje nove vinske kleti, ki bo imela kapaciteto okoli 300

vagonov. Zgrajena bo vsa pod zemljo in bo po proračunu stala 600 milijonov dinarjev.

Tako smo se lahko prepričali o napredku Goriških Brd na vseh področjih kulturnega in gospodarskega življenja, ki se še posebno odraža v skrbi nove Jugosla-

Takšen je svet v Goriških Brdih

Italijanska manjšina v Jugoslaviji ob pomembni 10-letnici

Italijanska narodna manjšina v Jugoslaviji praznuje letos pomembno obletnico. Dne 10. t. m. je namreč minulo deset let, odkar je bila ustanovljena Italijanska unija za Istro in Reko, najpomembnejša kulturna in politična organizacija Italijanov, ki žive v Jugoslaviji. V vseh tistih mestih in krajih, kjer žive Italijani, so bile ob desetletnici slavnostne akademije in prireditve, delegacija italijanske manjšine pa je položila venec pred spomenik Hrvata Vladimirja Švalbe-Vida, ki je padel pred 10 leti, ko se je vračal z ustanovitve Unije in predstavlja simbol skupne borbe Hrvatov in Italijanov Istre in Reke proti fašističnemu okupatorju.

Italijanska unija za Istro in Reko ima zelo važno vlogo v kulturnem in političnem življenju narodne manjšine v Jugoslaviji. Med vojno je pridobila mnogo italijanskih rojakov za borbo proti fašizmu, po osvoboditvi pa jih je politično vzgajala in pritegovala k socialistični graditvi države. Eno svojih prvih nalog, da ohrani in razvije svojo narodno kulturo in običaje, je uspešno izvedla. V vseh mestih, kjer živi večje število Italijanov, delujejo pod okriljem Unije italijanski kulturno-prosvetni krožki, ki so ob gmotni pomoči ljudskih oblasti do zavidljive višine razvili svoje kulturno in družabno življenje. Poleg teh društev, ki prikazujejo uspehe svojega dela na svojih letnih kulturnih prireditvah in ki so posebno de-

lavna v večjih mestih kot na Reki, v Rovinju in Puli, delujejo tudi umetniško pomembne skupine kot pevski zbor „Fratellanza“ na Reki in „Marco Garbin“ v Rovinju, v okviru Narodnega gledališča na Reki pa obstoja in dela stalna italijanska Drama.

Tudi z organiziranjem tiska je dosegla Italijanska unija za Istro in Reko vidne uspehe. Poleg dnevnika „La voce del popolo“, ki prav tako praznuje že desetletnico svojega obstoja, izhaja v italijanščini še nekaj strokovnih in zabavnih časopisov, med njimi pedagoška revija „Scuola Nuova“. Italijanska unija ima svoje založniško podjetje „Edit“, ki je skupno z drugimi založbami izdalo že nad 120 pretežno šolskih in drugih strokovnih in političnih knjig v italijanščini.

Za desetletnico obstoja Unije je predvideno, da bo še letos odprt v Rovinju muzej, ki bo posvečen tudi življenju Italijanov v teh krajih v času pred vojno in med borbo proti fašistični okupaciji ter njihovi udeležbi pri obnovi in socialistični graditvi, poseben oddelek v muzeju pa bo prikazoval delovanje italijanske manjšine na političnem, kulturnem in gospodarskem področju. Jadranski institut Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti pa je pripravil ob priliki desetletnice Italijanske unije izdajo knjige „Položaj in pravice italijanske manjšine v Jugoslaviji“.

vije za olajšanje dela in za potrebe ljudstva. Tu moram omeniti še vsaj vodovod, ki ga je Bricem obljubljala že Avstro-Ogrska, nakar polnih 20 let Italija, medtem ko so prepotrebno vodo dejansko dobili šele sedaj — po osvoboditvi.

Seveda pa se borijo Brici tudi s težavami. Eno najtežjih predstavlja odvoz pridelkov zaradi krivične meje, ki je na mnogih mestih naravnost tragi-komična. Ne le da je odrezala Goriška Brda od naravnega središča Gorice, poteka meja tudi tako, da morajo ljudje delati ogromne ovinke, če hočejo sploh priti s svojimi pridelki do prometnih zvez. Neredko pa meja celo preseka ovine ceste, tako, da morajo sedaj od enega konca do drugega graditi novo cesto, kar pa v hribovitem terenu ni lahko in vrhu tega povzroča takšne gradnje povsem nepotrebne stroške. Vso to stanje naravnost vpije po smotrni manjših korekturah meje, od katerih bi imelo veliko koristi prebivalstvo na obeh straneh meje, katerim pa se italijanske oblasti krčevito zoperstavljajo.

V Goriška Brda le redko kdaj zaide tujec in to je zares škoda. Premalo sta še po svetu znana lepota in mir teh krajev. Premalo pa so žal tudi Brici sami še pomislili na to, da bi svoj svet odprli tujskemu prometu. Ko smo se o tem pogovarjali s tajnikom občinskega ljudskega odbora, je le-ta dejal, da so zadnje čase tudi o tem že razmišljali in da so tu pa tam začeli urejati tajske sobe. Res bodo vasi Goriških Brd vsakomur, ki si želi oddiha v miru in lepi naravi, ki ljubi razsežne sprehode po hribovskih in dolinah, zlasti pa, ki mu je za zdravo vitaminsko hrano in mnogo sadja, lahko nudile prijeten odmor in počitek.

Čeprav smo bili v Goriških Brdih samo en dober dan in smo tako komaj zaslužili vso specifično lepoto tega predela slovenske zemlje, smo se le neradi poslovili. S priručnim »na svidenje!« smo se odpeljali spet domov. Med potjo smo jo, ko smo prispeli spet v dolino Soče, zavili še v Novo Gorico, da si jo ogledamo, če smo že enkrat tako blizu. Nato pa smo krenili proti severu, spet mimo Tolmina, Kobarida in Bovca v zgornjo Trento, kjer so nam domačini odsvetovali, da bi še to noč vozili preko Vršiča, ker je v gorah divjala huda nevihta. Prenočili smo v izredno čednem gorskem hotelu »Planinski orel« in ne morem preko tega, da ne bi omenil izredno znosnih cen in prijazne postrežbe, ki smo je bili tu deležni. Ob svitu drugega dne smo se napotili čez Vršič in Korensko sedlo nazaj na Koroško. Čisto na kratko smo se ustavili le še pri ruski kapelici ob vršički cesti, ki so jo ruski ujetniki, ko so to cesto gradili, postavili v spomin žrtvam, od plazov zasutim pri gradnji. Danes to kapelico slovenski planinci čuvajo kot zgodovinski spomenik. (—or.)

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Svojilne zaimke rabimo le, kadar so poudarjeni. Rekli bomo: *moja* mati je prišla, ne *tvoja*, ker je poudarjeno nasprotje *moja* — *tvoja*. Izpustili pa bomo zaimke v stavku: *mati je prišla, ne oče*; tu je namreč poudarjeno nasprotje: *oče* — *mati*. Sicer večkrat slišimo: *moja* mati je šla v mesto, *moj* oče je prišel, vendar je v takih primerih zaimke odveč.

Kazalni zaimke

Kazalni zaimki kažejo na določeno osebo ali stvar, na lastnost, velikost ali vrsto.

Kazalni zaimki so:

a) *tá, tá, tó, tisti, tista, tisto; óni, óna, óno; ista, ista, isto;*

b) *ták, táka, táko; takšen, takšna, takšno;*

c) *tólik, tólíka, tólíko; tólíksen, tólíkšna, tólíkšno;*

č) *tále, tístile, ónile, tákle; le-tá, le-óni.*

Kazalni zaimki imajo obrazila za moški, ženski in srednji spol kakor pridevniki. Kažejo na osebo ali stvar (a), lastnost (b) ali na velikost (c). Pogosto jih podkrepimo s členkom *le* (č); če je členek na koncu, se piše skupaj z zaimkom (tale, takle), če pa je pred zaimkom, pišemo vezaj (le-ta, le-óni).

Zaimke *ta, ta, to* se sklanja takole:

	Ednina	
1. <i>tá</i>	<i>tá</i>	<i>tó</i>
2. <i>téga</i>	<i>té</i>	<i>téga (tega)</i>
3. <i>tému</i>	<i>téj (ti)</i>	<i>tému (temu)</i>
4. <i>téga, tá</i>	<i>tó</i>	<i>tó</i>

5. *pri tém*

6. *s tém*

1. *tá*

2. *téh*

3. *téma*

4. *tá*

5. *pri téh*

6. *s téma*

téj (ti)

tó

Dvojina

té

téh

téma

té

téh

téma

Množina

té

téh

tém

té

téh

témi

témi

V tožilniku za moški spol ednine rabimo obliko *tega*, kadar stoji pri bitjih, obliko *ta* pa, kadar stoji pri stvarih: pogledj *tega* moža; pogledj *ta* prstan!

Vsi drugi kazalni zaimki se sklanjajo kakor pridevniki.

Pri zaimkih, zloženih z *le* se sklanja samo zaimke, členek pa ostane neizpremenjen: *tale, tegale, temule...*, *le-ta, le-tega, le-temu...*

Pravimo *tisti, ki* (ne *oni, ki* ali *dotični, ki*), n. pr. *tisti, ki je izgubil denarnico, naj se zgleda pri meni; tista oseba, ki je šla zadnja iz dvorane, naj se zgleda pri blagajni.*

Po tujem vplivu se zaimke *isti* pogosto nepravilno uporabljajo. Primerjaj: Izgubil sem prstan; kdor ga najde, naj ga odda (ne: *naj istega odda*). Pod klancem se je vil potoček in preko *njega* (ne: *istega*) je držala brv. Podpisani prosi odbor, da bi mu dovolil... (ne: da bi mu *isti*

tém

tém

té

téh

téma

té

téh

téma

tá

téh

tém

té

téh

témi

témi

dovolil). Najdena je bila torbica; dobi se tam in tam (ne: *ista* se dobi).

Vprašalni zaimke

Vprašalni zaimki vprašujejo po osebah ali stvareh, njih lastnostih, meri, pripadnosti in vrstah.

Vprašalni zaimki so:

a) *kdo? kaj?*

b) *kakšen, -šna, -o?*

c) *kólik, -a, -o? kolikšen, -šna, -o?*

č) *čigav, -a, -o?*

d) *kateri, -a, -o?*

Zgledi: *Kdo* trka? *Kaj* iščeš? *Kakšen* pa si? *Kolik* je njegov delež? *Čigava* je ta torba? *Katera* dežela je lepša od Koroške?

Z zaimkom *kdo?* smo se vprašali po osebi, z zaimkom *kaj?* po stvari, torej po samostalniki; zato se ta dva zaimka rabita kakor samostalniki ali *samo* *stalo*. Vsi drugi zaimki pa se rabijo kakor pridevniki ali *pridevno* in vprašujejo po lastnosti (kakšen?), po meri (kolik?), pripadnosti (čigav?) in po vrsti (kateri?). Zaimka *kdo?* in *kaj?* se sklanjata takole:

1. <i>kdó?</i>	<i>káj?</i>
2. <i>kóga?</i>	<i>čésa?</i>
3. <i>kómu?</i>	<i>čému?</i>
4. <i>kóga?</i>	<i>káj?</i>
5. <i>pri kóm?</i>	<i>čém?</i>
6. <i>s kóm?</i>	<i>čím?</i>

Ker z njima sprašujemo po samostalniki v vseh sklonih ne gledé na spol in število, ločimo pri njih samo sklon. Vse druge vprašalne zaimke sklanjamo kakor pridevnike, zato ločimo pri njih spol, število in sklon. (Se nadaljuje)

KOLEDAR

Petek, 23. julij: Apolinarij
Sobota, 24. julij: Kristina
Nedelja, 25. julij: Jakob
Ponedeljek, 26. julij: Ana
Torek, 27. julij: Rudolf
Sreda, 28. julij: Viktor
Četrtek, 29. julij: Marta

SPOMINSKI DNEVI

23. 7. 1914 Avstrija je izročila Srbiji ultimatum — 1919 Podpisan zakon o ustanovitvi ljubljanske univerze.
24. 7. 1842 Rojen na Skaručni pri Ljubljani pisatelj Jakob Alešovec, ki je izdal humoristični list „Brenčelj“ — 1944 Minerski vod Zahodnokoroškega odreda porušil 25 m dolg in 30 m visok most na ljubeljski cesti.
25. 7. 1909 Louis Bleriot je preletel Rokavski preliv — 1943 Padec Mussolinija in fašizma v Italiji.
26. 7. 1856 Rojen na Irskem pisatelj Bernard Shaw — 1914 Začetek prve svetovne vojne.
27. 7. 1857 Izročena prometna železnica Ljubljana—Trst — 1866 Vzpostavljena brzojavna zveza čez Atlantik.
28. 7. 1750 Umrli skladatelj Johan Sebastian Bach — 1867 Odrta v Zagrebu Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti — 1897 Umrli v Ljubljani pisatelj Janko Kersnik — 1946 Umrli akademski slikar Ferdo Vesel.
29. 7. 1804 Rojen v Spodnji Luži pri Škofji Loki Lovrenc Košir, oče poštnih znamke — 1946 Začetek mirovne konference v Parizu.

Dob pri Pliberku

V nedeljo zvečer se je primerila blizu naše vasi prometna nesreča, pri kateri je utrpel znatne poškodbe v ramenu in na levi roki učitelj v Grabštanju, naš domačin, F. Messner. Pri Sv. Luciji je bil semenj. Med potjo domov sta na ovinku med Sv. Lucijo in Dobom trčila z motornimi kolesi Messner in zidar Janez Sadjak iz Vo-grč ter sta oba strmoglavila. Dočim je Messner odnesel poškodbe, je ostal Sadjak nepoškodovan. Messnerju želimo skorajšnje okrevanje, da bi mogel počitnice, ki jih je nedavno pričel, zdrav in brez skrbi izkoristiti do dna.

Brnca

Pri sekanju drv se je težko ranila Kostanca Bolzan iz Trbiža, ki se je nahajala na obisku pri svojih sorodnikih na Brnci. Na levi roki si je presekala žilo odvodnico in kite. Nesrečno ženo so prepeljali v bolnišnico v Beljak. — Strojevodja Ferdinand Eichinger je odnesel zaradi kratkega stika, ko se je nahajal na vodilnem sedežu nekega motornega vlaka, tako močne opekline na obrazu, da so ga morali spraviti na očesno kliniko v bolnišnico.

„Wiener Sängerknaben“
bodo koncertirali na Koroškem

Znani mladinski pevski zbor »Wiener Sängerknaben« bo tudi letos koncertiral na Koroškem. Dne 28. julija bodo nastopili v Wolfsbergu, 29. v Velikovicu, 1. avgusta v Neusachu, 2. v Št. Vidu, 3. v Treibachu, 4. v Celovcu v Domu glasbe, 6. v Porečah in 7. avgusta v Beljaku.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje
priredi v nedeljo 22. avgusta
enodnevni izlet z omnibusi
na Gorenjsko

Vozili se bomo preko Ljubelja in Tržiča in obiskali Begunje, Vrbo nad Blejskim jezerom in Prešernov dom, Blejsko in Bohinjsko jezero ter slap Savice in se vrnili preko Pokljuke, Bleda in Tržiča spet nazaj.

Odhod iz Borovelj ob 4.00 uri jutraj. Povratek iste dne zvečer.

Stroški vožnje bodo znašali vključno stroškov za skupni potni list približno 50.— šil.

Prijave za izlet sprejema SPD Borovlje do najkasneje 8. avgusta.

Potrebni osebni dokumenti: Avstrijski potni list ali »Identitätsausweis«.

Udeleženci, ki še niso bili v Jugoslaviji, morajo doprinesiti za izstavitev jugoslovanske vize tudi 2 slike.

Ker se je prijavilo že mnogo izletnikov in je en omnibus že zaseden, prosimo, da vsi nadaljnji zainteresirani čim prej prijavijo svojo udeležbo.

Po naši zemlji

Tabor koroških planincev — veličastna
planinska prireditve

Med našo Peco in Pohorjem samotno štrli v višave Plešivec ali Uršlja gora. Plešivec je prvotno, starodavno ime, ki ga danes spet uporabljajo. Z vrha je odprt širok pogled na vse strani. Pravijo, da se ob jasnem vremenu vidi celo do Velikega Kleka.

Minulo nedeljo je bil Plešivec torišče stotin planincev, ki so prišli na prvi Tabor koroških planincev, povezan s proslavo 35-letnice organiziranega planinskega udejstvovanja v Mežiški dolini in z odkritjem spominske plošče med narodno-osvobodilno borbo padlim planincem-partizanom. Prireditelj Tabora, Planinsko društvo Prevalje, je v sodelovanju z ostalimi planinskimi društvi Mežiške doline pripravilo in tudi izvedlo res veličastno stvar, ki jo je še posebno podčrtala velika udeležba iz vse Mežiške doline in iz sosednega slovenjegraškega okraja. Razen tega je prišlo mnogo zastopnikov drugih planinskih društev širom vse Slovenije in tudi močnejša delegacija našega Slovenskega planinskega društva Celovec.

Že na predvečer prireditve so planinci z vseh strani v manjših in večjih skupinah prihajali na vrh Plešivca. Kresovi in umetni ogenj so oznanjali jutrišnji praznik. Mnogi so hodili tudi ponoči na vrh,

večina udeležencev prireditve pa je prišla v ranem nedeljskem jutru. Proslavo je otvoril predsednik Planinskega društva Prevalje, tov. Pernuš, in po zgodovinskem pregledu, ki ga je o delovanju planinskih organizacij v Mežiški dolini podal star in znan planinski funkcionar tov. Karel Doberšek, so prinašali pozdrave in čestitke k jubilejni proslavi predstavniki

Planinske zveze Slovenije ter bratskih planinskih društev, med njimi tudi predstavnik Slovenskega planinskega društva Celovec, ki je zlasti poudaril stremljenje za zblizevanjem narodov sosedov kot najplemenitejšo nalogo obmejnih planinskih organizacij. Predstavnik Okrajnega ljudskega odbora Slovenj Gradec je nato govoril o velikem doprinosu planincev teh krajev med narodnoosvobodilno borbo in odkril spominsko ploščo padlim planincem-partizanom. Nazadnje so še najzaslužnejši planinci in planinski funkcionarji Mežiške doline prejeli posebno čast-

Iz Sveč nam pišejo

Prebivalstvo v Svečah je hotelo spet nadomestiti zvonove, ko je prejšnje pobral nacistem, da bi posvečeni bron prelil v orožje za svoje osvajaalne krvave vojne namene. Enega ni ugnel niti več izkoristiti ter smo ga po vojni dobili nazaj. Nato pa smo nabavili še enega in zadnje tedne smo po prizadevanju za to vzpostavljene komisije dobili še dva zvonova. Da bi pa ustregel vsem in prihranil nepotrebno razburjenje, je komite naročil pri livarni na Dunaju na zvonova latinski napis. Toda glej, ko so zvonova pripeljali, smo morali ugotoviti, da sta zvonova poleg latinskega imela tudi nemški napis. Nastalo je takoj vprašanje, kdo je za hrbotom odbora nemški napis naročil, kar je moral biti nekdo, kateremu ukazu je trdka tudi ustregla.

Popolnoma pravilno je ravnal odbor, ki se je takoj obrnil na livarno in zahteval pojasnilo, kako da napis ni izvedla v smislu naročila. V začudenje je trdka odgovorila, da je »nekdo« iz Celovca telefonsko naročil tudi nemški napis. Vsekakor je značilno, da je trdka ustregla »neznemu« naročniku ter bi bilo zanimivo vedeti, kdo je stal v ozadju te zahteve.

Pravilno in v smislu sklepa ter zaradi miru in narodne strpnosti v vasi je komite zahteval od trdke odstranitev

nemškega napisa, kar je ta po nekem svojem strokovnjaku tudi izvedla.

Ta ukrep pa je razburil duhove in dvignil silen hrup ter je v pravi luči pokazal, kje se nahajajo šovinisti. Klerikalno časopisje, tiskano v Carinthia, Styria in tako dalje, ki drugače vedno ogorčeno brani duhovnike, tudi tedaj, če ne ravna jo v smislu svojega poklica, je zagnalo strastno gonjo proti slovenskemu župniku Škorjancu v Svečah, ki ni storil ničesar drugega kot izvajal navodila komiteja. »Salzburger Nachrichten« so celo zapisale »slovenski šovinsti skruni zvone«. Potrebna pa je ugotovitev, da je nasprotno avstrijski napredni tisk prinesel objektivno poročilo.

Tudi celovski škofijski ordinariat je vodil preiskavo, kjer je sicer ugotovil, da je komite sklenil nabaviti samo latinski napis, ni pa dognal, kje se skriva »neznani« naročnik tudi nemškega napisa. Da ne bi mogli dognati naredbodajalca za nemški napis, je seveda neverjetno in vse kaže, da se za to zadevo skriva še nek prozoren vzrok.

Končno so minulo nedeljo, ko so se duhovni pomirili, potegnili zvonova v stolp, ki bosta tudi pela, čeprav nimata nemškega napisa.

Kratke vesti iz Koroške

Poštna in telegrafska direkcija za Koroško bo pričela z gradnjo nove velike garaže na prostoru nasproti plinarne. Zgradba bo postavljena na prostornini 2000 kvadratnih metrov s priključenim poslopjem za upravo vodstva poštne avtobusnih obratov. Gradbeni stroški bodo znašali okoli 8 milijonov šilingov, od katere vsote je že 7,5 milijona šilingov odobrenih. Gradnja teh objektov bo trajala tri leta. Drugi gradbeni načrti poštne direkcije so modernizacija poštne urada v Radentheinu, telefonske priključitve v Krivi Vrbi in nove garaže na Otoku.

Deželni tujsko-prometni urad sporoča, da okoli štiri petine tujskoprometnih občin lahko v svoji predsezoni letos zaznamuje znatno višje število gostov v primerjavi s preteklim letom. Edino ena petina krajev, v prvi vrsti takšnih, ki so za preskrbo gostov premalo podvzela, je utrpela zaradi neugodnega vremena manjše nazadovanje. Letoviška uprava v Vrbi izkazuje v svoji statistiki, da je bil meseca junija prirastek gostov za 70 odstotkov višji, kakor lani. Prirastek inozemskih gostov znaša 96, tuzemskih pa 19 odstotkov. Število prenočišč inozemskih gostov presega število lanskih prenočišč

no značko Tabora koroških planincev.

Slavnostnemu delu prireditve, na katerem sta sodelovali tudi častna četa JLA in godba ravninskih železarjev, je sledila vesela planinska zabava. Zlasti za nas članice Slovenskega planinskega društva Celovec — zamejske goste, ki smo bili nad vse pristrčno sprejeti, ni hotelo biti konec medsebojnega spoznavanja in pobratenja s planinci in planinkami jugoslovanskega dela Koroške. Našli smo mnogo starih znancev in prijateljev ter si pridobili še več novih. Pogovarjali smo se med seboj o življenju tu in onstran meje. Le prehitro je minil čas, a izkoristili smo ga do zadnjega. Skupno smo se podali spet v dolino, skupno smo se še malo pozabavali na ljudski veselici v Rimskem vrelcu in šele v pozni noči smo se poslovili od starih in novih prijateljev.

Hvaležni za povabilo in polni najlepših vtisov smo se vrnili domov. Naša posebna zahvala pa brez dvoma velja tovarišu Dretniku, ki nas je ves čas našega obiska vodil in morda celo malo preko mere skrbel za naš dobrobit. (—or.)

Koroški Slovenci!

Naša skupna volja, da uredimo tudi še poslopje naše kmetijske šole, bodi tako močna kakor sta bila naša želja po tej šoli in borba za njeno ustanovitev. V kolikor še nismo, pomagajmo s svojim prispevkom.

Poverjeniki

Slovenske kmečke zveze!

Ne zamudimo v prihodnjem tednu nobene prilike in potrkajmo na vrata sleherne hiše po vaseh, da zberemo čim več, da bo poslopje naše šole čim prej bolj dostojno urejeno.

Skupna volja in skupno delo vedno rodita dobre sadove!

po prihodu iz Nemčije za 128, iz Holandije za 43, iz Anglije za 69, iz Italije za 33 in iz Švedske za 40 odstotkov.

Dne 10. julija je prispela iz Francije v Celovec skupina članov francoske znanstvene organizacije »Orgam-Tradition Celtique«. Znanstveniki se bavijo predvsem z raziskovanjem keltske zgodovine. Skupino znanstvenikov sta pozdravila vodja prosvetnega referata pri koroški deželni vladi, dvorni svetnik dr. Rudan in ravnatelj deželnega muzeja dvorni svetnik dr. Moro. Gostje so si nato pod vodstvom univerzitetnega profesorja dr. Eggerja ogledali izkopavine na Štalenski gori ter druge koroške kulturne vrednote.

V Rensteinu v občini Vajškra je gospodinjo Hildo de Martin na prav zavraten način pičil gad. Žena je namreč zanesla veliko preprogo v vrt, da bi jo iztepla. Nato je preprogo zvila in jo pustila na vrtu. Ko jo je potem zanesla v sobo ter pričela razvijati, se je v njen nemali prestrah zakadila v njo kača ter jo vgriznila v zgornje stegno, kjer sta bili vidni značilni dve ranici slični vbodljajem z iglo. Ženo so nemudoma spravili v bolnico Beljak. Poklicali so nekega soseda, ki je kačo, kakega pol metra dolgo, našel pod omaro. Po nevarnem lovu, pri katerem ga je razburjeni gad skušal večkrat ugrizniti, se mu je šele posrečilo, da ga je s palico ubil.

V Dobrli vesi se je primerila težka prometna nezgoda, ki jo je pripisati defektu na kolesu, ki je po predpisih o stanju koles nedopusten. Neka žena iz Goselne vesi je hotela sesti na kolo in sicer tako, da je stopila na levi pedal, ki je obstojal samo še iz okrogle in gladke osi. Pri tem poskusu ji je spodrsnilo, da je padla, pri čemur se ji je jekleni ostanek pedala zaril v spodnje stegno prav do pod koleno ter ji ranil žilo odvodnico. Kmalu se je nahajala nesrečna žena v mlaki krvi in le takojšnji zdravniški pomoči se je zahvaliti, da je bilo mogoče preprečiti resnejše posledice.

Beljaško ljudsko veselico so končali v največje zadovoljstvo prirediteljev in deset in desettisočev gostov. Manj zadovoljen pa je bil z zaključkom brčkone neki mesarski vajenec po imenu Walter. Ta mladi mož je pil preko mere ter je nato zaspal pri neki mizi na zabavnem prostoru. Ko se je zbudil in prišel nekoliko k sebi, je ugotovil, da mu manjkajo čevlji na nogah, zapestna ura, denarnica z vsebino in cigaretna doza. Neznani storilci so ga med spanjem olajšali za te predmete.

Tonček se je ujel

Deset let mu je bilo takrat. Droban in živahen fantek je bil. V šolo je rad hodil in tudi učil se ni slabo. Rad pa je nagajal učitelju. S svojim sosedom je stalno prekladal različne stvari pod klopjo. Tonček je imel vedno polne žepe različnih zanimivih drobnarij, ki jih je razkazoval svojemu sosedu Lojzku. Tončkovi žepi pa so vsebovali res lepe stvari: vrvice različnih dolžin, rdeče, modre, zelene frnikole iz žgane gline, tudi lepo pisane iz stekla so bile vmes. Pipec, Tončkov ponos, tudi nikoli ni manjkal in še mnogo drugih drobnarij, ki so za Tončka predstavljale pravo premoženje. Med odmorom pa se je Tonček prav rad pomeril s svojimi sošolci. Močan sicer Tonček ni bil, bil pa je zato tembolj spreten in le malokateri mu je bil kos. Na svojo urnost se je tudi vedno zanašal. Zgodilo pa se je, da je kljub svoji urnosti obvisel na plotu.

Bilo je tako: Eno uro hoda je imel do šole. Čeprav je moral to pot vsak dan sam prehoditi, je bil vedno dobre volje. Hodil je po gozdu, po polju, mimo sadovnjakov in le kratek čas po glavni cesti, ki je vodila v vas, kjer je bila šola. Vedno je imel dosti zabave med potjo. V gozdu je opazoval najrazličnejše živali pri njihovem opraviilu, na travniku je včasih lovil pisane metulje in podobno. Včasih si je tudi kako lepo cvetlico zataknil v gumbnico. Tako je hodil vsak dan. Ko pa so dozorele češnje, je zašel v težko preizkušnjo. Bregarjeva češnja je postala zelo vabljiva za Tončka.

Pri Bregarju se je reklo samotni kmetiji na robu gozda. Plot je obdajal domačijo in sadovnjak. Bregarji so bili dobri in pošteni kmečki ljudje. Češnja je stala blizu ograje. Treba bi bilo samo preskočiti plot in splezati po deblu, ne da bi kdo to opazil. Vabeči sad je tudi Tončka

zvalil. Ogledal si je okolico, če je res sam. Ko se je prepračil, da ga nihče ne opazuje, je urno preskočil ograjo ter z lahkoto preplezal dva metra golega debla, nato pa se je ugodno namestil med vejami. Zatočil se je v svoj nepošteni posel. Z veliko slastjo je jedel debele, temnordeče češnje, ki so blestele v soncu in vsaka posebej je

lesketajoče zrcalila sonce. V košatih vejah Tončka sploh ni bilo opaziti. Čez čas se je šele zavedel, da bi vendarle bilo treba tudi malo pogledati, če je še sam. Presenečen je bil, ko je zagledal, da se Bregar približuje sadovnjaku. Takoj je prenehal s pojedino, zdrsel po deblu navzdol in tekkel do ograje. Kar planiti je mislil čez

KOZA IN MIŠ

Koza se je vzpela na zadnje noge, da bi mulila listje, in ni ji bilo mar, kam je stopila. Slučajno se je tam okrog motala miš in koza ji je stopila na rep.

»Au!« je vrisnila miš.

»Kaj ti je?« je vprašala brezbržno koza.

»Pusti mi rep, lepo te prosim! Nanj si stopila. Pusti me, morda ti bom kdaj tudi jaz lahko kaj koristila.«

»Kdaj boš le ti meni koristila? Toda vseeno, bolje je biti dober slab. Pustim ti ga.«

Koza je odmaknila nogo in miš je bila svobodna, dolgo se je zahvaljevala, končno je odšla po svojih opravkih.

★

Lačno kozo so privezali za kol. Okrog in okrog je rasla bujna trava, ki jo je koza hlastno mulila. Ni utegnila paziti na vrv, ki se je vse bolj in bolj motala okrog

plot. Nesrečo je imel to pot. Nepredvideni žebelj, ki je molel iz ograje, je nesrečnega Tončka tako neusmiljeno prijel v svoje klešče, da si ta ni mogel prav nič pomagati. Iz neprijetnega položaja ga je rešil Bregar, ki ga je Tonček s smrtnim strahom pričakoval. Tonček bi se bil rajši pogreznil v tla, kot pa visel Bregarju tako blizu. Sram ga je bilo. Bregar je najprej rešil fanta iz nerodnega položaja in mu pomagal na noge. Ni ga pretepel kot je Tonček pričakoval. Rekel mu je: »Tonček, to pa nisi lepo napravil, rajši bi prišel k meni in me vprašal, če smeš obirati češnje in rad bi ti dovolil. Grdo pa je, če si človek sam brez vprašanja tuje stvari jemlje.« Bregar je Tončku dovolil, da si je odslej naprej lahko vedno nabral češenj. Tonček je bil tako presenečen, da se je pozabil opravičiti in obljubiti, da nikdar ne bo več kradel. Sam pri sebi pa je napravil trdni sklep, da bo odslej naprej ravnal tako kot ga je Bregar poučil. Dobro in poučne besede so zalegle več kot pa bi zalegli udarci od nepremišljene roke.

Dober fant je postal Tonček. Nikoli ni več skrivaj obiral tujih sadežev. Bregarja pa je spoštoval, ker je on bil tisti, ki ga je odvrnil od slabih dejanj, ki človeka lahko zavedejo. Tonček pa je vedno lahko mirno gledal vsakomur v oči, ker njegova vest je bila čista.

Vedno pa se je spominjal dogodka, kako je obvisel na plotu. Nesreča mu je prinesla življenjsko srečo — poštenost.

M. A.

kola, dokler se ni končno zamotala kozi tesno okrog vratu. Tako je bila že na tistem, da bi jo skoraj zadavila. Koza je pričela meketati in klicati na pomoč. Nikjer nikogar, ki bi ji pomagal. To je opazila miš in takoj pritekla k njej.

»Kaj ti je, prijateljica?«

»Vrv me bo zadavila,« se je nategovala koza in od strahu je vrv še bolj napela. Sedaj ni mogla več ne govoriti ne meketati ... skoraj bo po njej.

Miš je malo pomislila, skočila na vrv in jo pričela grizti. Ni minilo dolgo in vrv se je pretrgala. Koza se je osvobodila in pogledala rešiteljico. Miš pa jo je prijazno nagovorila:

»Vidiš, prijateljica, ti si me naučila, da je bolje biti dober, kakor slab.«

In tako sta se v prijateljstvu poslovili.

Ali ste bistri?

Otroci, poskusite rešiti tole uganko.

Na eni strani ladje stoji mornar in ves čas gleda proti zahodu. Na nasprotni strani pa stoji drugi mornar in ves čas gleda proti vzhodu. Nenadoma pa pravi prvi drugemu:

»Na nosu imaš črn madež.«

»Na tvojem nosu pa sedi muha,« mu odgovori drugi.

Kako sta mogla to videti, ko sta gledala vsak v svojo smer in se nista niti enkrat obrnila?

★

Premislite, otroci! Mar ne more nihče uganiti? Saj ni težko! Takole se je zgodilo: Mornar, ki je gledal ves čas proti zahodu, je stal na vzhodni strani ladje, drugi mornar, ki je gledal ves čas proti vzhodu, pa je stal na zahodni strani ladje. Zato sta lahko drug drugemu videla v obraz.

HRAST IN LESKA

S hrasta pade žir in se zakotali pod leskin grm. Leska reče hrastu:

»Mar nimaš dovolj prostora pod lastnimi vejami? Seveda, ti bi rad drugod mesta za svoj žir. Toda tu je še za moje

Otroci,

dopisujte v MLADO NJIVO

otroke tesno, čeprav ne mečem lešnikov na tla, temveč jih dajem ljudem.«

»Jaz živim dve sto let,« odgovori hrast, in tudi mladi hrast, ki se bo porodil iz tega žira, bo živel prav toliko.«

Leska se razsrdi in reče: »Jaz pa bom tale tvoj hrast zadušila. Ne bo dočakal treh dni, tako ti povem.«

Hrast ji niti ne odgovori, pač pa samo veli sinu, naj prične rasti.

Žir se napne in razpoči, nato pa zarije eno vitico v zemljo, a drugo usmeri navzgor. Leska se trudi, da bi ga zadušila in mu zastira sonce, kolikor le more, toda hrastič rase in rase in se v leskini senci lepo razvija.

Minilo je sto let. Leska se je že zdavnaj posušila, hrast pa, ki je zrasel iz žira, se dviga do samih oblakov in širi krono na vse strani.

Tolstoj.

UGANKA

Vse jezike govori
in pesmi vse poje,
seznanja ljudi
po svetu kako je.

(Radio)

Iz otroških ust

Petrček že nekajkrat ni napisal domače naloge. Učitelj ga zaradi tega ostro pokaral. Ko Petrčkova mati izve, kaznuje malomarneža s tem, da mora ostati tisti dan brez večerje. Ej, kako je Petrčku hudo, ko mati postavi zvečer pred njegovega bratca Pavčka skledico mlečne kaše, ozaljšane z debelimi ocvirki, pred Petrčkom pa — nič. Pavelček pridno zajema, Petrček pa požira slino. Ko se potem mati odpravi v kuhinjo, šepne Petrček bratcu: »Pavel, če mi dovoliš, da ti pomagam jesti kašo, ti tudi jaz dovolim, da mi pomagaš napraviti šolsko nalogo.«

Anton Ingolič:

Žeja

VIII

Medtem ko se je sadno drevje odelo v belo in rdečkastobelo cvetje, je trta poglala mladice in so ji zrastle nežni, svetlozeleni listi. Krhke mladice so kar vidno rastle: danes še niso segle vrh kola, jutri so že pogledale čezenj. Listi so cepali in postajali temnozeleni, močnejši in odpornejši. Če si pred tedni pogledal v vinograd, so bili vidni le koli, zdaj so se koli skrili in videti je bilo v vrstah visoke, košate, sočnozelene grme. Med njimi ni bilo več toliko prostora kot prej. Vinograd je postal od daleč zelen kakor travnik.

Viničarji so imeli spet delo. Morali so potrgati mladice, ki niso kazale, da bodo rodile. Delali so oprezno. Neroden prijem in odpadla bi tudi tista, ki bo obrodila. Rodne mladice so privezali na kolje, da jih veter ne bi polomil. Po ves dan so delali, vendar jih od daleč ni bilo videti, tudi slišati ne, skrivale so jih košate mladice, ki so tudi dušile njihov glas.

Viničarje niso več tako očito kazale

svoje revščine. Sadno drevje, ki jih je obdajalo in ki je bilo v najlepšem cvetju, je zakrivalo njihove preperle slamnate strehe in okružene zidove. Gosposke zidanice pa so šele zdaj dobile pravo ozadje, njih pomembnost in veljavo se je dvignila. Posebno Koreskina zidanica, ki je bila vsa obdana od cvetočih češenj in sliv, je postala zares prava gosposka vila. Zato ni bilo nič čudnega, da je prišla vdova za nekaj dni na Vinski vrh. Široka okna so se odprla na stečaj. Skoznje se je po ves dan razlegal radio. Pozno v noč je bil Vinski vrh omrežen z nemškimi šlagerji in koračnicami, kakor tudi z nemškimi poročili in hitlerjevsko propagando, ki je pa ni nihče drug poslušal kakor Koreska.

»Ze spet laja,« se je togotil Turkuš, ki tiste dni ni imel mirne ure in ni mogel posedati pred svojo kočjo.

Le otroci so od časa do časa zavzeti prisluhnili nenavadni godbi in nerazumljivi govoric.

Kmalu so se odprla tudi samostanska okna Mundove zidanice, iz njih se je oglašalo petje Mundove mlade žene. Tudi po sosednjih gričih so gosposke hiše oživele. Gospoda se je naposled le nekoliko prebudila in prišla v svoje gorice. Kdo bi se še dolgočasil v Starem mestu? Kaj je lepšega, kakor poležavati dopoldne v svetli hiši vrh gorice, ostali dan pa sprejemati obiske, voditi velike in majhne, dovoljene

in prepovedane ljubezni, se sprehajati sam ali v spremstvu pod cvetočim sadnim drevjem, obiskati znanca in se z njim lagodno pogovoriti o vsem mogočem, poslušati radio ali gramofon, od časa do časa pa prirediti domačo zabavo s plesom in popivanjem, a ves čas milostno odzravljati ponižnim Haložanom in jih nadzirati pri njihovem težkem delu? Kdo, ki ima v Haložah vinograd z lepo zidanico, bi se mogel odreči takim užitkom?

Neke sobote se je odpravil na Vinski vrh tudi ravnatelj Ivan Dobnik. Prav za prav je nameraval oditi naslednji dan, v nedeljo, a Slapar ga je pregovoril, da sta se odpravila naravnost iz pisarne v Haloze.

Slapar je bil manj zgovoren kakor navadno, kar je bilo Dobniku prav, saj se je lahko molče vozil po beli cesti, ob kateri so stale na vsaki strani cvetoče jablane, onstran nje pa je valovilo že precej visoko žito in se je s krompirišč čulo glasno govorjenje in klicanje.

Prej včasih, ko sta z Vero govorila o bodočem posestvu na deželi, sta zatrjevala, da ne bo minila nedelja, ki je ne bosta preživela izven mesta. Zdaj pa je bilo tako, da se je peljal na Vinski vrh šele drugič. Ni imel sicer tistega morečega občutka kakor po prvem obisku, vendar tudi pravega veselja ni čutil.

Ko sta bila preko Dravinje, se je Slapar šele razživel.

»Poglej, Ivan,« je dejal svojemu svaku, ko sta šla med cvetočimi travniki, »poglej, kako živi narava po svoji volji, po svojih lastnih zakonih! Prav nič se ne vprašuje, zakaj živi tako in ne drugače. Mi neumni ljudje pa se pehamo v tesnih pisarnah, delimo nekakšno pravico, ki je ni, in si svoje življenje utesnjujemo s postavami in zakoni. Poglej v naravo, tukaj najdeš en sam zakon: živi, kakor veš in moreš, izkoristi, kolikor najbolj moreš, kratki čas, ki ti je dan! Ivan, ali ni tako?«

Namesto da bi odgovoril, je Dobnik vprašal kratko in s poudarkom: »Boš obiskal Mundovo ženo?«

Slapar je obstal kakor zadet. Tudi Dobnik se je ustavil. Gledala sta se nekaj časa, kakor bi merila drug drugemu moči.

»Seveda jo bom,« je Slapar sproščeno odgovoril, »če že hočeš vedeti. Toliko, da se nisva domenila. Zato sem hotel prav danes sèm gori in ne jutri, ko bo prišel Munda.«

»Kakšne namene imaš z njo?« je vprašal Dobnik, ne da bi umaknil s svaka svoj vprašujoči pogled.

Slapar se ni dal zbegati. Široko se je zasmel. »Ze spet: nameni, postave, zakonit ženska mi je všeč, to je vse, bolj všeč, kakor mi je bila doslej katera koli druga.«

»Milan, pusti to ženo,« je Dobnik resno spregovoril po kratkem molku, »onesrečil jo boš.«

»Ivan, ali misliš, da sem dvajsetleten

Pustimo otrokom veselje, da se igrajo

Zaradi ničesar otroci niso počitnic bolj veseli kot zaradi igre. Igra je tisti prelepi svet, iz katerega s šolo v imenu civilizacije in kulture poskušamo otroka počasi iztrgati. Ne čudimo se, če občuti mali šolarček to v veliki meri kot nasilje in če se v vsakih počitnicah naravnost s strastjo spet vrača k svojim igram. Starši pa tega pogosto ne vemo, sramotimo enajst, dvanajstletno dekletce, „da se še zmeraj igra, pa je že cela gospodinja...“ To je nespametno početje! Če se tudi trinajst ali štirinajstleten otrok igra, je to samo znamenje, da se razvija po znanih ustaljenih razvojnih normah in da je skratka — še zmeraj otrok, pa četudi že meri svojih 150 cm v višino in zapažamo na njej že prve razvojne spremembe.

Igra seveda ni v vseh starostih enaka, marveč se razvija z otrokom. Igra šolskega otroka ima že bogatejšo vsebino, šolarji že iščejo igre, ki so zanimive, komplicirane. Šolar se le redko igra sam zase, bolj od tega ljubi igro, v kateri so vloge porazdeljene. Igra dečkov se v tej starosti že močno razlikuje. Če ljubijo dečki predvsem lovske tekmovalne in vojaške igre, pri deklicah ni tako, njihove igre so dosti manj razgibane, dosti manj divje. Deklice v svojih igrah največkrat posnemajo življenje odraslih. V teh igrah ima vsak otrok svojo „vlogo“, v katero se vživlja s pomočjo čustev in bujne domišljije. Igre nimajo nobenih pravil, izmišljajo si jih otroci sami, oni tudi določijo vsebino igre in si sami iščejo sredstev za njeno izvedbo. Zgodi se, da se igrajo deklice in dečki skupaj, toda po navadi se kmalu spro. Fantje so predivji, kmalu ne vzamejo več igre „zares“ in deklice jih z vpitjem zapode. Tedaj se dečki največkrat spet razkrope na bližnji grič, v gozd in tam se znova začne njihove divje tekme, njihove vojske med belimi in Indijanci, itd. Deklice pa ostanejo vse zadovoljne kje v bližnjem vrtu ali na dvorišču. Med njimi skoro gotovo najdemo skrbno „mamo“, ki kuha, hvali, pripravlja, oštevja in miluje. Ko jim to presede, se največkrat igrajo „šolo“. Kar naenkrat so tukaj „učenci“ in tudi „učiteljica“, ki je največkrat strašno huda in natančna. Zelo naklonjene so deklice tudi raznim dramskim predstavam, pevskim in plesnim nastopom.

Malo staršev je, ki bi razumeli sami od sebe, da za svojo igro še tudi šolar potrebuje igrače, neka sredstva. Kako se je mogoče igrati „šolo“, če pa mama ne dovoli postaviti na dvorišče stolov, če ne pusti iztrgati iz

starih zvezkov praznih listov, če je pospravila letošnji svinčnik že za prihodnje leto, da o barvicah sploh ne govorimo. In kako bi se šli „mame in očeta“, če pa ni ne punček, ne krpice in ne škarij za šivanje, ni sukanca, češ da je predrag, in ni posode, pribora, kopalne kadi in še toliko potrebnih predmetov. Starši smo seveda prisiljeni skrajno varčevati, pa se nam zdi, da pri izdatkih za igrače najlažje nekaj privarčujemo. Seveda to moremo storiti, toda v otrokovo veliko škodo.

Mnogokrat se izpolnijo otrokove želje po igračah in obenem tudi privarčujejo izdatki zanje, če smo starši kar se da praktični. Kolikokrat mame mečemo v smeti predmete, ki so za odraslega človeka res samo še napotje, toda za otroke še zdavnaj ne. Ko smo si kupile nove čevlje in jih postavile na polico, smo škaflo pokurile, toda naša šolarica bi v njej prav lahko z nekaj blazinicami uredila posteljico za svojo malo „hčerkico“. Pri ši-

vanju odmetavamo krpice v zaboj za smeti, toda dekletce bi iz njih prav s strastjo sešilo srajčke in predpasnike, če se nam preveč ne bi smilil sukanec in če bi tvegale, da nam bo pogubilo nekaj šivank. Tudi stara taška bi ji napravila veselje, pa zavese, ki so že zavržene, ker imajo že preprežane niti. Res je, da so vse take igrače iz stare šare v estetskem pogledu malo dvomljive, toda še vedno je bolje, če ima otrok takšne igrače kot če nima nobenih. Škoda bo manjša. Otroci so s svojo bujno domišljijo sposobni prekriti številne pomanjkljivosti na lepoti in tudi dati starim predmetom svojstva, ki jih terja igra.

Dečkom pa pustimo, da se nekoliko izdivjajo, to je potreba njihove starosti. Samo nam odraslim se dozdevajo njihove divjaške igre nesmiselne, za dečke same pa so globoko smiselne. Ne bi bili pravi fantje, če bi se jih ne igrali!

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

O cepljenju otrok

Vsaka mamica ve, da nastanejo po cepljenju včasih nevarnosti, znano pa je tudi, da so te neprijetnosti znatno manjše kot pa tiste, ki jih cepivo prepreči v otrokovem organizmu. Pred uvedbo obveznega cepljenja so se pogosto pojavljale otroške epidemije raznih bolezni. Malčki, ki jih je napadla ta ali ona bolezen, so postali gnojni po vsem telesu, drhteli so v mrzlici in hudi vročini, z njimi pa so drhte tudi mamice, ki jih je grizla skrb za naraščaj. Pogosto so otroci zaradi tako imenovanih otroških nalezljivih bolezni umirali, tisti, ki so bolezen premagali, pa so ostali zaznamovani ali iznakaženi za vse življenje.

Z uvedbo obveznega cepljenja so praktično preprečili, da bi te bolezni napadale človeški naraščaj. Majhna količina pod otrokovo kožo zadostuje, da je varen proti določeni nalezljivi bolezni. V cepivu so namreč oslabiljene klice bolezni, ki

KRALJICA ZDRAVILNIH VRELCEV
pri obolenjih: žolca, jeter, želodca, dihalnih
organov, kakor tudi pri stvarjanju peska in
kamnov v ledvicah, žolčniku in mehurju,
odlična pri gorečici

povzročijo v telesu nastajanje zaščitnih snovi, zaradi katerih postane otrok odporen proti napadu pravih močnih klic iste bolezni. Prvo cepljenje proti kozam, ki ga po navadi opravimo v prvem letu otrokovega življenja, zavaruje malčka za kakih deset let. V osnovnošolski starosti je naš šolar drugič cepljen, takrat nastane v njegovem organizmu dovolj zaščitnih snovi, da ne bo nikoli zbolel za kozami.

Takoj po cepljenju mesto na roki, kjer se je zabodla igla, pordeči, drugi dan je roka normalna. Tri ali štiri dni ni opaziti

na malčku nobenih sprememb. Cepljeno mesto se prav nič ne razlikuje od drugih delov kože na roki. Šele kasneje se cepljeno mesto vneme, postane vroče, pokaže se mehurček, v katerem je spočetka bistra, kasneje pa gnojna tekočina. V času od desetega do dvajsetega dne po cepljenju je cepljeno mesto vso zagnojeno. Včasih se pokažejo v smeri proti pazduhi rdeče proge. Otroci lahko dobi visoko temperaturo, je slabo razpoložen, siten, kot pravimo, in brez teka. Bolj občutljivi dobijo tudi drisko.

Kaj boste storile, da boste otročku olajšale neprijetnosti? Ves čas, ko ima temperaturo, mora biti v postelji. Čez roko naj ima zlikani rokav srajčke, le takrat, kadar toži, da ga zelo boli, mu dajmo na bolno mesto hladne obkladke. Nekatere cepljeno mesto tudi močno srbi. Manjši otroci po navadi ne znajo natančno povedati, kje jih srbi, starejšim pa je treba dopovedati, da se ne smejo praskati, ker bi s tem lahko prenesli okužbo drugam na kožo. Da preprečimo praskanje, lahko izjemoma cepljeno mesto rahlo

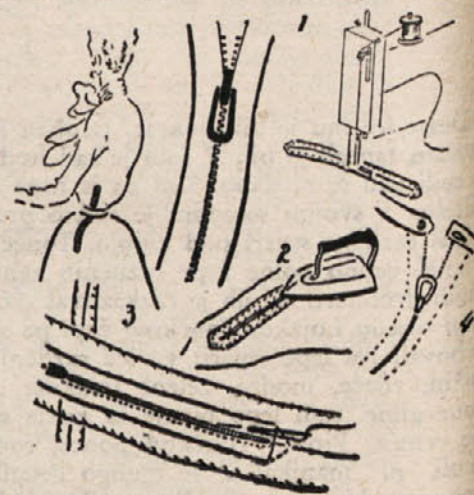
Železnokapelski **Carinthia**
Lithion vrelci

zavijemo, pri tem pa ne uporabljamo mazil.

Mehurček se počasi suši, nastane krasta, ki po treh tednih odpade. Ves ta čas otroka ne kopljimo, marveč le umivajmo, pri tem pa moramo paziti, da se ne dotikamo cepljenega mesta. Ko krasta odpade, ostane na koži značilna brazgotina, ki je dokaz, da je cepljenje uspelo.

Zadrگو vstavimo same

Zadrگو vstavimo navadno tam, kjer so šivi obleke ali krila. To je ob straneh ali pa zadaj. Prerez, kjer mislimo vstaviti zadrگو, naj bo prav tako dolg kakor za-

druga. Obrobimo ga lepo na stroj, kakor kaže skica številka 1. Nato ga spnemo s hitrimi šivi in prelukamo, kakor kaže skica številka 2. Na nepravilni strani vstavimo zadrگو natančno po sredini prereza in jo prišijemo na roke, kakor vidimo na sliki številka 3. Tudi izurjene šivilje navadno tako všijejo zadrگو.

Z gobami lahko nadomestimo meso

Uporabljajmo v naših jedilnikih tudi gobe, ker z njimi lahko nadomeščamo meso, hkrati pa nam omogočajo dosti sprememb v načinu kuhanja. Gobe so uporabljati takih, ki postanejo ob prezu modrikaste, rdečkaste ali zelenkaste. Če uživamo take gobe, je zastrupljen skoraj neogibno. Tudi sluzaste, mehke in stare gobe, ki neprijetno diše, so lahko usodne.

V gobah je dosti beljakovin in so zato težko prebavljive, rade se pokvarijo in jih ne smemo pregrevati.

Gobe pripravljamo na razne načine. Z mesom se dobro vežejo in uporabimo lahko v tej zvezi tudi ostanke kuhane govedine. Skoraj za vse gobe jedi gobe najprej dušimo. Dušene gobe zavijemo v krompirjevo testo, oblikujemo cmoke, dalje nadevamo dušene gobe v izdolben surov krompir, ki ga nato spečemo; gobe naložimo na štirioglate krpice iz navadnega testa, zavijemo torbice in skuhamo v slanem kropu.

Lepe mlade jurčke vlagamo tudi v kis. V ta namen jih kuhamo v slanem kropu pet minut, nato pa odcejene polijemo z

Na prodaj pri:
RUDOLF SIMONITSCH
Waagplatz 2 Borovlje — Ferlach Tel. 369
in pri vseh ostalih trgovcih

vrelim kisom, ki smo ga začinile s poprom in koprom. Ohlajene gobe zložimo v kozarce in zalijemo z istim, znova prevretim kisom.

PRAKTIČNI NASVETI

Preveč slanim jedem odvzamemo sol, če pogrnemo čez lonec čist prt in natresmo nanj pest moke. V nekaj minutah ga lahko odstranimo.

Mastne madeže in prah odstranimo z ogledala s prerezano čebulo, namočeno v alkoholu. Ogledalo nato osušimo na zraku.

fant? Kolikor sem jo doslej spoznal, moram reči, da je žena zame. Ne premišljujem o najini bodočnosti, toda ni izključeno, da se bom oženil z njo. Z grižo, kot je Munda, takšna žena ne more živeti.

»Tega ne boš nikoli storil,« je vzkliknil Dobnik ogorčeno. »Še več, da si nekaj mesecev pred posvečenjem pobegnili iz bogoslovja, čeprav si ves čas sveto zadrževal, da komaj čakaš, da prideš kam na vas, kjer boš pomagal trpečemu ljudstvu?«

»To je nekaj drugega!« je Slapar zavrnil Dobnika. »Tedad sem bil star tri in dvajset let, zdaj jih imam dvanajst več. S kakšnim otročjim navdušenjem sem šel v lemenat! Pozneje sem vztrajal samo zaradi matere, saj sem kmalu spoznal, da je pobožnost v lemenatu zlagana, da je duhovniški poklic drugačen, kakor sem si ga bil predstavljal. Tistega usodnega dne sem šel na sprehod. Bil je dan kakor danes, vse je cvetelo in dehtelo po pomladi in življenju. Tedaj se mi je do konca odkril nesmisel mojega početja. Nisem se več vrnil. Toda to je bilo, pravim, pred dvanajstim leti.« Ker mu je hotel Dobnik seči v besedo, je Slapar naglo nadaljeval. »Priznam, tudi pozneje sem se še nekajkrat zagnal v to ali ono reč in jo spet opustil, tudi nekaj deklet sem, kakor si rekel, onesrečil, toda tokrat, tako mi vse pravi, je drugače.« Slednjič se je sam

prekinil, zamahnil z roko in se zasmejal. »Sicer pa, ali ti nisem povedal v začetku: živi po svojih zakonih in živel boš lepo in prav!«

»Da, dokler ne uničiš sebe in druge!« mu je Dobnik ostro vrnil.

Slapar se je prezirljivo zasmejal in pospešil korake. Dobnik se ni več oglašil, stal je že v svojem gozdu in prevzele so ga druge misli. Tudi Slapar je molčal. V sadovnjaku sta se poslovila. Dobnik je odšel proti nekdanji Svenškovi hiši, Slapar pa proti Mundovi.

Ker je Dobnik zaslišal pogovor iz vinograde, je odšel po spodnji poti proti ložinam, od koder se mu je pokazal vinograd v vsem zelenju in soncu. Šele čez dolgo je zagledal sredi njega oba Svenška; trgala sta mladice, otroci so jih nosili na sep. Delali so naglo, le zdaj pa zdaj je kdo spregovoril. Svenšci je tekel pot s čela, otroci so nosili težka bremena, da so se kar lomili pod njimi.

Ali jih plačuje za takšno delo? je šlo Dobniku skozi misli. Plačuje samo stari-ma, čemu delajo še otroci? To, kar bi lahko delali šest dni, bodo opravili v treh dneh. Na ta način si sami zmanjšujejo zaslužek.

Ko se je Svenšek za hip okrenil proti Sladki gori, je Dobnik opazil, da je njegov obraz drugačen, kakor je bil ob nedeljah, ko je prihajal doli v mesto na ra-

čun; v njem ni bilo tiste plahosti in ponižnosti, ki je Dobnika, kmečkega sina, žalila in bolela. Tudi Svenška se je sproščeno pogovarjala z otroki, ki so se med delom šalili in delali razne norčije. Videti so bili srečni in zadovoljni.

Ali se sploh zavedajo, da vinograd ni njihov? je prešlo Dobnika.

Naglo se je povzpел k njim.

Svenšku se je obraz čudno potegnil, ko je zagledal gospodarja, z ženinih lic je izginil smehljaj, otroci so najprej prestrašeni kriknili, potem pa vsi hkrati planili k Dobniku, da bi mu poljubili roko. Dobnik jih je odločno zavrnil: »Ali vam nisem že zadnjič rekel, da tega ne maram?« Okrenil se je k Svenšku. »Kako kaže vinograd?«

»Lepo gospod!« je povedal Svenšek. Na izsušena lica mu je legel nenaraven, ponižen smehljaj. »Poglejte, koliko nastavkov!« Pokazal je na trs, ki ga je trebil.

»Bog daj lepega vremena in obvaruj nas uime, pa bo lepo branje, tudi mladi nasad bo bogato rodil!« se je oglašila Svenška.

»Drugi teden bi škropili. Vrečo galice bo treba kupiti,« je dejal Svenšek čez čas.

»Kupite pri Topolovcu, kolikor je potrebno, in opravite škropljenje v pravem času! Zanesem se na vas.«

»Dobri so, gospod,« je dejal viničar in

se vrnil k svojemu delu, ker gospod ni ničesar več vprašal.

Spet so delali. Toda brez tistega ognja kot malo prej. Celotni otroci so molče odnašali košate mladice. Bilo je, kakor da so prej delali v svojem vinogradu, zdaj pa delajo v tujem, kakor da so prej prostovoljno prišli na delo, zdaj pa jih je poslal gospodar, ki stoji za njihovimi hrbiti in jih priganja.

Dobniku je postalo mučno. Sprehajal se je sem in tja po lepo očiščenih grabljah med trtami in se napotil po daljši poti proti vrhu. Pri razpadajoči koči onstran svojega sadovnjaka se je ustavil.

Uganil je, da je njena lastnica tista kočarka, za katero je izposloval kljub Mundovim ugovorom odgoditev dražbe. Ko je zaslišal iz kože otroške glasove, je stopil k oknu. Samo za hip je ujel sredi sobe troje otrok, kajti čim se je pokazal na okno, sta Mihec in Gelica zbežala iz sobe, skoraj goli Petrček pa se je po štirih zavlekel pod mizo. Dobnik je preletel sobo. Še večja revščina je vladala v njej kakor pri Svenškovihi.

»Kje so mati?« je zaklical v sobo. Šele na ponovno vprašanje se je prikazala Gelica in plašno odgovorila, da je mati v gorici.

Skoraj v istem hipu je bila Jusovka pri njem. Lice se ji je razlezlo v srečen nasme; ni vedela, kaj naj napravi in reče.

(Dlje)

Nekaj pripomb k setvi strniščnih rastlin

Zelo pogosto se najde celo v novejši strokovni literaturi, da zadostuje, če za strniščno setev preorjemo zemljo z večbrazdnim strnišnim plugom 8—10 cm globoko, češ, da je delo čim prej opravljeno. Kdor bo strnišni setvi tako stregel, se zamanj veseli obilnih pridelkov. Res je, da nekaterim strnišnim rastlinam lahko tudi s plitvim oranjem ustrežemo. Tako je ajda zadovoljna z 10 cm globoko zorano zemljo, toda preskromne rastline običajno tudi gospodarsko niso bog zna kako pomembne. Nam pa za take posevke ni, ker v nasprotju z boljšimi rastlinami mnogo slabše poplačajo trud in delo. Kar je boljših, za strniščno setev pomembnih rastlin, zlasti metuljčnic, ki morajo zavzeti pretežni del v mešanicah, pa zahtevajo — že z ozirom na globoko segajoče srčne korenine — globoko obdelano zemljo. Pod vsakim pogojem je treba orati do polne globine ornice, ki pri nas tu in tam doseže 20 cm debeline.

Prav toliko, če ne še več skrbi pa moramo posvetiti tudi vsemu nadaljnjemu obdelovanju poletne rali. Naj se nikakor ne zgodi, da bi žgoče poletno sonce, tudi samo par ur, sušilo nepobranano ral ali oranje. Mnogo dragocene vlage bi zemlja izgubila. Namesto sipkega, enakomernega, vlažnega mrvičastega kaljša, bi imeli izsušeno, z grudami posuto zemljo, v kateri setev ne more enakomerno in popolno vznikat. Takoj za plazom pluga mora slediti brana ali vsaj vleča.

Kakšne mešanice bomo sejali?

Priporočamo nekaj odličnih krmnih mešanic, ki jih lahko sejete tako po ozimnem ječmenu, kakor tudi po ozimni rži, deloma pa celo po ozimni pšenici. Mnogine mešanic so preračunane za površino 1 ha.

Slovenska kmečka zveza sporoča:

Zaradi močnih padavin ni bilo mogoče s škropljenjem obvarovati krompirjeve nasade — posebno rane sorte — pred krompirjevo plesnijo (Phytophthora infestans ali Kartoffel-Kraut- und Knollenfäule). Zaradi tega bo pridelek pri raznih sortah krompirja nizek in bodo gomolji podvrženi mokri gnilobi. Ta krompir ne bo mogoče vskladiščiti. Pridelek iz nasadov krompirja, ki jih je močno napadla plesen, bo treba takoj prodati, čim nam bo vreme dovolilo izkop. Cena ranega krompirja je trenutno še prilično visoka in bomo imeli kar lep izkupiček.

Pokosimo torej krompirjevo cimo in izruvamo krompir, dokler je cena še visoka. Opozarjamo pa, da bodo pri tem vremenu tudi napadene srednje-pozne in pozne sorte, predvsem »Voran«. Škropljenje samo je predurep, da obvarujemo nasade pred to boleznijo, nikakor pa ne učinkuje več, ko je nasad že napaden, čeprav bi imel samo žarišča.

Semenski krompir in naše ugotovitve

Marsikdo od semenarjev je v zadnjih tednih mogoče ogorčeno dejal: »Tako lep in v bujnem razvoju je bil moj nasad krompirja, pa so mi ga kot seme kljub temu zavrgli!« Upravičeno se vsled tega lahko vpraša za vzrok.

Tu kratek odgovor: Biti seminar pomeni potrebo, da poleg običajnega dela vložimo še nekaj več truda v nasad. Ta trud je potreben predvsem pri izločevanju bolnih rastlin.

Pri pregledih krompirišč smo morali ugotoviti, da je isto seme dalo zelo različne rezultate. Ponekod, in to predvsem pri »novincih«, ki dela semenarjev še niso vzeli dovolj resno, so bili nasadi zelo slabi, kajti oni so delo večinoma omejili na zatiranje plevela, niso pa izločevali bolnih grmov. Slika takega nasada je brez dvoma za oči lepa, toda odstotek bolnih rastlin v nasadu je bil višji, kakor je to dovoljeno.

Bolni grmi niso v stanju, da bi tvorili debele gomolje, pač pa tvorijo še take v debelosti kurjega jajca, ki jih potem odbiramo kot seme za saditev. Taki gomolji (čeprav so na videz zdravi) dajo v naslednjem letu še veliko več bolnih rastlin. Spoznamo tak nasad po neenaki rasti, kjer je veliko grmov zaostalo v rasti. Tako sliko lahko vidimo že letos na sleherni kmečki njivi. Vprašamo se lahko, kakšen pridelek nam bo dala taka njiva? Odgovoriti bomo morali: slab in pičel.

Prvo mešanico lahko sestavite takole:

60 kg jare grašice
100 kg peluške
3—4 kg sončnice.

Sestav rastlin v tej mešanici je zelo prikladen, ker se njihova razvojna hitrost lepo sklada. Razen tega je prikladna tudi za slabša tla ali višje, hladnejše lege. Rahli mrazovi je v rasti ne motijo.

V pogledu učinka na godnost tal jo prav posebno priporočamo za tla, ki nagibajo k zbitosti in tvorbi skorje, skratka za tla, ki so v slabem stanju ali negodna. Ta mešanica vam bo nudila sredi jeseni odlično zeleno krmo, ki jo nekaj časa krmite, na kraju pa zrežete v silos, pri čemer pa ne smete pozabiti na mešanje z drugo krmo, sicer vam kisanje lahko spodleti.

Nekoliko slabša od pravkar opisane prve, je druga mešanica, v kateri 3—4 kg sončnic zamenja 30 kg koruze. Krma je prav tako slastna, vendar kuruza že po prvi slani — ki je včasih že zgodaj — odpove, kar je prav gotovo njena velika slabost. Izven tega pa kuruza zahteva boljša tla in dolinske lege. Na godnost zemlje pa kuruza v taki mešanici

vpliva nevtravno; torej jo na slabo godnih tleh ni dobro jemati v mešanico.

Tretjo mešanico sestavimo prav tako iz 60 kg jare grašice in 100 kg peluške, samo, da vzamemo namesto sončnic oziroma koruze, 60—80 kg bele sladke lupine ali voljščega boba. Ta mešanica je brez dvoma najboljša, vendar da nekoliko manj zelenja, ki pa je zato kvalitativno mnogo boljše od obeh prejšnjih. Seme lupine je zelo drago, tako da bi v tem primeru bilo nujno, da ga za vnaprej vsak sam prideluje.

Pri vsem tem pa moramo ugotoviti, da imajo kmetje, ki razpolagajo s silosi, neomejene možnosti za pridelovanje strnišnih sadežev, oziroma za njihovo izbiro. Povsem drugače pa je z onimi, ki te možnosti nimajo. Niti ena od naštetih mešanic se namreč ne da sušiti. Pokrmiti pa je v zelenem stanju le ne moremo toliko.

Kmetovalci, ki nimajo silosov, poizkusite poleg običajnih še z mešanico, ki je sestavljena iz

10 kg bara ali 10 kg prosa
40 kg jare grašice
60 kg peluške

in zadostuje za površino 1 ha.

Sušenje in spravljane otave

Vsled letošnjega nenormalnega deževnega vremena tu in tam niti sena niso pokosili. Kosili bodo »požnjak«. Toda vsled po obilni vlagi povzročene bohotne rasti bodo posamezniki, predvsem oni, ki so intenzivne in umetne travnike pokosili prav zgodaj, razmišljali že skoraj o košnji in spravljaju otave.

Spravljanje otave je v gotovih, predvsem gorskih vlažnih legah, že vedno navdajalo naše gospodarje s posebno skrbjo. Razlogi so nam vsem znani. Otava je finejša, hranljivejša in znatno bogatejša z beljakovinami kot seno. Tako so na primer v dveletnih zaporednih poizkusih v Švici ugotovili, da vsebuje otava 46 odstotkov več beljakovin in 13 odstotkov več škrobnih vrednot od sena. Zato je tudi posebno dragocena proizvodna, skoraj bi rekli krepka, krma za krave — molznice.

Zaradi finih hranljivih lističev in stebel, ki torej sestavljajo otavo, je bilo njeno sušenje in spravljane vedno že kočljiv problem. Toda tudi tu smo ugotovili tozadevno samo eno pot, in sicer čimprej proč od tal! Uporaba sušilnih priprav, pa najsi bodo ta ali ona, pomenjajo tu že znaten napredek in pomoč. Več dela (če ga je v resnici tudi več!), katerega povzroča morebitno sušenje na sušilih, se tudi v primeru lepega vremena, predvsem v gorskih krajih, pri otavi, ki se tako zelo lahko drobi in zmrvi, s kakovostno znatno boljšim pridelkom izdatno poplača.

Katera sušila prihajajo tu v poštev? Splošno znane so raznovrstne ostrvi, su-

šilne kolibe in takoiimenovana švedska sušila z žico. Od teh navedenih sušil je edino švedska mogoče uporabiti za obešanje oziroma nakladanje še povsem sveže krme, in sicer celo v mokrem vremenu. Predvsem za kolibe pa mora biti otava, preden jo obesimo, že nekoliko oveta.

V novjšem času uporabljajo tudi posebno vrsto švedskih sušil (Schnurreiter!), pri katerih ne obešamo mrvo na žice, marveč na posebne trdne vrvi, ki so afriškega izvora. Tudi v skednjih montiranih pihala za hladen zračni tok (Kaltluftgebläse) za sušenje že nekoliko uvele krme preizkušajo posamezno v Avstriji. Pri prezidentu koroške kmetijske zbornice, g. Gruberju, smo videli take pihalne priprave, ki so jih gradili z ameriško podporo.

*

Čim smo spravili otavo (ali seno) v skedenj se začne mrva goditi in nekako pokipevati. Še ne docela odmrle rastlinske bilke dihaajo in nastane pri tem toplota ter se izloča voda. Vlaga in toplota pospešuje razvoj mikrobov, ki s svoje strani razkrajajo hranljive snovi krme in s tem toploto še nadalje povečajo. V negodnih razmerah, če smo spravili prevlažno krmo, se toplotnost dvigne tudi nad 60 stopinj Celzija, kar pomenja že nevarnost vnetja, ognja.

Otava, katero nismo dobro posušili, utrpí torej v skednju vsled dihanja izgubo hranljivih snovi. Le-to po možnosti preprečujemo. Pa tudi že znatnejše povečanje vročine v spravljani krmi povzroča izgubo hranljivih snovi in znašajo le-te v ekstremih tudi 100 odstotkov.

Ako ne docela suho otavo v skednju samo rahlo zložimo, nam lahko splesni. To preprečimo s tem, da primešamo otavi pri zlaganju v skednju 1 odstotek živinske soli.

Gorski kmetje zapadnejših dežel otavo v časih večjih težkoč glede sušenja in spravljaja radi silirajo. Intenzivnejši kmetijski obrati, ki za siliranje pridelejo vedno že na njivah kot vmesni ali naknadni posevek zadosti zelenih krmil, katere je še težje sušiti, dragoceno otavo (katere itak ne pridelajo veliko!) navadno ne silirajo in jo raje pravilno posušijo kot dragoceno beljakovinsko in rudninsko suho krmilo za teleta in molznice.

Vernik

Slovenska kmečka zveza opozarja:

V zadnji naši okrožnici smo naročili našim krajevnim odborom in zaupnikom, da pri članih SKZ popišejo letošnje tržne presežke in da nam popisne pole vrnejo najpozneje do 31. julija tega leta.

SKZ hoče z ugotovitvijo tržnih presežkov pomagati svojim članom s posredovanjem pri prodaji pridelkov, kajti s težavami, ki smo jim bili priča, n. pr. pri lanski prodaji krompirja, moramo tudi letos in naprej računati ter zato kolikor le gre, organizirati prodajo naših pridelkov.

31. julij je zadnji čas, da javite svoje tržne presežke. Zato pohitite z delom in pošljite svoje prijave takoj na sekretariat SKZ v Celovcu.

V zadnjih letih se je odprla nova možnost, ki nam omogoča uspešen pridelek tudi po ovsu. To možnost daje takozvana jara „Liho-ogrščica“ (Sommer-Lihoraps). O njej pa bomo govorili podrobneje v prihodnji številki.

Se kratek pregled, kako bomo gnojili krmnim mešanicam: Na površino 1 ha bomo dali

300—400 kg superfosfata } oboje
200—300 kg 40%-ne kalijeve soli } podorjemo
in 100—200 kg nitramoncala.

ki ga damo po možnosti v dveh obrokih, prvega preden sejemo, drugega pa enkrat kasneje.

PRAVNE ZADEVE V PRIMERIH

Razne oblike poročta

II.

Če prevzame kdo poročtveno obveznost, je to na videz prav enostavna stvar. Če pa pride do vprašanja, kdo bo plačal, pa ni več tako pohlevna reč. Vprašanje je, za kakšne obveznosti si bil porok, če samo za gotov čas, in kaj se poroku še vse lahko zgodi.

Predvsem je jasno, da obseže poročtvo tudi lahko druge obveznosti, ne samo dolg v denarju. Porok sem lahko tudi za to, če bo, ali da bo kak posel dobičkanosen, ali da vsaj ne bo izgube, kar se mora pa natančno ugotoviti, ker porok odgovarja samo za to, za kar se je obvezal. Ne sme se pa prezreti, da odgovarja samo za take terjatve in posle, ki so po zakonu veljavne in dopustne. Večkrat se zgodi, da igra kdo na zgubo. Ker pa hoče vzlic izgube le še igrati naprej, mu kak drugi igralec ali kak znanec priskoči na pomoč in se podpiše, da je porok za dolg vsled izgube pri igri. Toda to poročtvo je ravno toliko vredno, kakor dolg sam. Tak dolg se ne more iztožiti, pa naj ga išče igralec-upnik, kjer in kakor hoče. Dolžnik mu za tak dolg iz igranja lahko pokaže figo, porok pa tudi.

Vendar poznamo tudi slučaje, ko je breme poroka težje od dolžnosti dolžnika samega. Zakon pravi v tem oziru: Kdor prevzame poročtvo za osebo, ki zaradi svojih osebnih lastnosti ne more prevzeti nobene obveznosti, je obvezan kakor pravi sodolžnik, to se pravi, da ga upnik lahko prime takoj ko dolg zapade, kakor pravega dolžnika. Med take osebe spadajo najprej mladoletni, ki sami še ne morejo prevzeti veljavne obveznosti, razen, če so že samostojni vsaj v toliko, da sami zaslužijo pri resnem delu ali pri obrti. Drug sličen slučaj je, če je kdo razvpit zaradi zapravljivosti. Tudi njegova obveznost nima veljave, če je varuh ne prizna. Pač pa je porok potem pravi dolžnik in se ne more izgovarjati niti na to, da za te posebnosti sploh ni vedel.

Treba je vedeti tudi tole: Dolžnik more in sme upniku na tožbo ugovarjati, da je en del njegovega imetja po zakonu nedotakljiv, namreč v kolikor se tiče njegovega vzdrževanja. Porok pa niti tega ne more zahtevati zase.

Če je kdo porok za kakšen dolg v denarju, se mora takoj zanimati za vprašanje dolžnih obresti, ker odgovarja samo za tiste obresti, ki nastanejo od dneva sklenjenega poročta. Če upnik obresti do tedaj še ni dobil ali iztirjal, porok za take prejšnje obresti ni odgovoren.

Sebi v dobro, ali sebi v škodo, naj porok vedno pazi, za koga prevzame poročtvo in v katerem obsegu, ker pasti je dovolj. Napačno je na primer mnenje nekaterih porokov, da mora upnik najprej pravega dolžnika tožiti in pri njemu iskati kritje. Nikakor ne! Upniku je samo treba, da dolžnika s priporočenim pismom — da ne utaji — ali sodnijsko opominja. Če potem dolžnik še ne plača, lahko takoj prime poroka.

In še dva slučaja sta, ko upnik lahko prej zahteva plačilo od poroka, kakor od dolžnika: če namreč dolžnik pade v konkurz in če je neznanega bivališča, da se tako mogoče pred kom skriva. Tudi tedaj pride za plačilo porok prvi na vrsto.

Najbolj nevarna pa je stvar poročta na menici; tedaj je porok navadno kar prvi dolžnik. Pa niti ni treba, da se podpiše na menici, če se gre za pravi trgovski posel. Trgovsko pravo ima tu še posebno določbo: Kdor prevzame poročtveno obveznost pri poslu, ki je na strani glavnega dolžnika pravi trgovski posel ali če je celo poročtvo samo en del trgovskega posla, ne more zahtevati, da upnik glavnega dolžnika najprej prime. Porok pride prvi pod kolo.

Prihodnjič pa bomo zvedeli še več važnih določb, na katere je treba paziti.

Deželni zbor je zasedal

Na zasedanju deželnega zbora minuli ponedeljek je predsednik Sereinigg uvodoma napovedal, da se bo koroška deželna vlada vključila v finančno pomoč pokrajinam, ki so bile vsled poplav katastrofalno prizadete.

Med dolgotrajnim obravnavanjem osnutka zakona o ustanovitvi zbornice za kmetijske delavce so se stališča strank posebno zaostriala ob zahtevi OVP-jevskih in VdU-jevskih poslancev, da bi bili vključeni v zbornico tudi svojci kmetov, ki jih osnutek zakona izrecno izključuje. To zahtevo so socialisti označili kot nezdržljivo z interesi regularnih kmetijskih delavcev in kot potezo, s katero bi OVP in VdU hotela pridobiti odločujoči vpliv v zbornici za kmetijske delavce in le-to pretvoriti v podaljšano roko kmetijske

zbornice. Močno razgreta debata v tem vprašanju je trajala pozno v noč in se je nadaljevala še v torek. Končno je bil osnutek zakona o ustanovitvi zbornice za kmetijske delavce v nespremenjeni obliki sprejet z glasovi socialistov in komunističnega poslanca proti glasovom OVP-jevske in VdU-jevske frakcije.

Nato je deželni zbor v torek in sredo razpravljal o nekaterih pomanjkljivostih v upravi družbe KELAG, pri čemer so zlasti OVP-jevski mandatarji uprizarjali silen hrup proti socialističnim predstavnikom v tej družbi, čeprav ima v njenem predsedstvu in nadzornem svetu tudi OVP svoje zastopstvo. Predsednik deželnega zbora je moral med ostro debato pozivati razgrete glave na dostojanstveno in mirnejše zadržanje.

Haile Selasie v Jugoslaviji

V torek je prispel na sedemdesetletni uradni obisk v Jugoslavijo etiopski cesar Haile Selasie-Negus. Na programu njegovega bivanja v Jugoslaviji so razni sprejemi, polaganje venca na grob neznane vojaka na Avali, izročitev diplome častnega meščana mesta Beograd itd.

Ob obisku etiopskega cesarja, ki je bil ob svojem prihodu v splitskem pristanišču sprejet z vsemi častmi, zlasti poudarjajo, da je srečanje med maršalom Titom in Haile Selasieom snidenje dveh zmago-slavnih borcev proti fašizmu in nad preteklostjo.

Kmetijski minister Thoma potuje v Moskvo

Namestnik sovjetskega visokega komisarja general Kraškevič je sporočil zveznemu kanclerju ing. Raabu, da je kmetijski minister Sovjetske zveze Benediktov povabil avstrijsko delegacijo na obisk vsesovjetske kmetijske razstave, ki jo bodo odprli v Moskvi 1. avgusta. Uradno je

Profesor Heuss spet prezident Zapadne Nemčije

Na svojem zasedanju v Berlinu je parlament Zapadne Nemčije v soboto minulega tedna ponovno izvolil Theodora Heussa za predsednika zapadnonemške zvezne republike. Profesor Heuss je bil izvoljen z 871 glasovi od skupno oddanih 987 glasov.

Doprinos otrok k razumevanju med narodi

Zadnjič smo posvetili nekaj vrstic poslo-vilni prireditvi otrok iz Slovenije in hrvaškega Primorja, ki so preživljali del svojih počitnic v domu socialističnih „Prijateljev otrok“ v Sekiri ob Vrbskem jezeru. Istočasno so se poslavljali s Koroške tudi slovenski otroci v Seebodnu ob Millstattskem jezeru, ki smo jih na letovanju obiskali in tudi kratko opisali njihovo počitniško življenje, žal pa se njihove poslovilne prireditve nismo mogli udeležiti. Da je bila zelo prisrčna in prijateljska, povzemamo po celovškem socialističnem dnevniku „Die Neue Zeit“, ki je pod gornjim naslovom zapisal:

V domu Paulihof v Seebodnu se je mudilo več tednov na počitnicah 150 otrok iz Jugoslavije, ki so se pred kratkim vrnili v svojo domovino.

Na povabilo so prišli za slovo Rdeči sokoli (Rote Falken — avstrijska socialistična organizacija otrok — op. ured.) iz Beljaka in Seebodna ter oblikovali skupno poslovilno slavo tako, da je bilo doživljanje za otroke in odrasle. Beljaški sokoli so predvajali »Pestro taborjenje«, okrajna voditeljica sokolov Henry Schweickhardt pa je pozdravila mlade počitniške goste v njihovem materinskem jeziku ter bila hkrati za tolmača pri nagovorih in nastopih. Na čast jugoslovanskim otrokom so zapeli beljaški sokoli eno slovensko in eno hrvaško pesem ter zaplesali tudi kolo, za kar so želi pri gostih in domačinih veliko odobravanje. Mala Jugoslovanka se je v nemškem jeziku zahvalila za gostoljubna predvajanja Korošcev. Tudi okrajni šolski nadzornik Vončina iz Slovenije je imel poslovilni govor v nemškem jeziku ter je med drugim dejal: »Vi sokoli ste nam pokazali, kaj je resnično prijateljstvo; pod razumnim vodstvom ste za spravo in prijateljstvo narodov v nekaj urah več dosegli kakor pa marsikateri odrasli v enem letu.« Slovo otrok, ki so se hitro spoprijateljili med seboj, je bilo težko, in jugoslovanski otroci so spremljali sokole do avtobusa in jim zapeli poslovilne pesmi.

Ko je transport otrok iz Seebodna oz. Spittala dospel na beljaški glavni kolodvor, so spet prihiteli Rdeči sokoli, da bi poklonili šopek cvetja otrokom, ki so se vračali v svojo domovino. Eni skupini Rdečih sokolov ni bilo mogoče zabraniti, da ne bi spremljala jugoslovanske goste vse do državne meje pri Področici. V teku poletja bodo beljaški Rdeči sokoli gostje slovenskih otrok v Ljubljani.

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.05 Glasbeni jutranji pozdrav — 8.30 Pozdrav zate — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert.

Poročila dnevno: 5.49, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 24. julij:

8.30 Slovenska oddaja — 11.00 Dopoldanski koncert — 14.30 Pozdrav zate — 15.30 Iz vseh dolin zveni! — 18.05 Iz parlamenta — 18.30 Slovenska oddaja — 20.00 Otvoritev slavnostnih iger v Bregenzu — 22.15 Plesna glasba.

Nedelja, 25. julij:

7.05 Pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.05 Iz knjige gostov — 14.45 Pozdrav zate — 16.00 Otvoritev salzburskih slavnostnih iger 1954 — 17.15 Plesna glasba — 19.00 Šport — 20.00 Za svinčeno zaveso — 21.00 Izbrani šlagerjevi.

Ponedeljek, 26. julij:

11.00 Dopoldanski koncert — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Poje moški zbor „Koschattbund“ — 16.00 Počitnice z glasbo — 17.10 Iz filma in operete — 18.45 Petmajst pestrih minut — 19.30 Salzburske slavnostne igre.

Torek, 27. julij:

11.00 Dobro volje — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Otroška ura — 15.30 Luč in zrak in sonce — 18.30 Slovenska oddaja — 20.00 To in onstran oceana.

Sreda, 28. julij:

11.00 Dopoldanski koncert — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Otroška ura — 15.30 Vesela oddaja — 16.30 Koroški knjižni kotiček

Športni drobci:

Ljubljanski kolesarji so zmagali tudi v Celovcu

Po nedavnem srečanju ljubljanskih in celovških kolesarjev na kriteriju v Ljubljani in na cestni dirki Ljubljana—Bled, ko so zmagali ljubljanci, se je vršila minulo soboto in nedeljo povratna tekma obeh reprezentanc v Celovcu.

Sobotnega kriterija v 60 rundah na 40-kilometrski progi v Celovcu se je udeležilo tudi mnogo za kolesarski šport navdušenega občinstva v tihi nadi, da bo Celovčanom na domačih tleh uspelo prekositi ljubljance. Vendar je slovenski dirkač Vidali tudi v Celovcu zasedel prvo mesto s 47 točkami, čeprav je imel v zadnji rundi nesrečo, da je padel. Drugo mesto je dosegel Celovčan Rainer s 36 točkami. Celotna ocena je pokazala rezultat 239 : 220 za Ljubljano.

Tudi nedeljske kolesarske dirke na 120 km dolgi progi Celovec—Wolfsberg in nazaj se je z obeh strani udeležilo po 15 vozačev. Spet so bili uspešni ljubljanci. Prvo mesto je ponovno zasedel Slovenec Vidali, drugi je bil Celovčan Mischensky, naslednjih pet mest so zavzeli spet ljubljanci Valent, Traven, Bergant, Perne in Zirovnik in šele osmo mesto spet Celovčan. Ljubljanci so premagali celovško reprezentanco z 262 : 182 točkami, s čimer so dosegli Slovenci v celotni tekmi skupno 501 točko proti 402 točkama Celovčanov.

Gostom iz Ljubljane so priredili v novem domu „Prijatelj narave“ blizu Vrbskega je-

zera prisrčen poslovilni večer, na katerem je prezident koroške kolesarske zveze podčrtal pomen športa za zблиževanje med narodi ter izročil slovenskim tovarišem oba krasna srebrna pokala v trajno last zmagovalnega ljubljanskega moštva, najboljšemu vozaču obeh mest Vidaliju pa lepo akvarelno sliko Otoka, ki jo je v ta namen podaril tujskoprometni urad.

Avtomobilske in motociklistične dirke na Ljubelju

Ljubeljska cesta z največjim vzponom v Evropi in značilnim prelazom je dobro znana po širnem svetu. Razen tega pa je pokrajina lepa, romantična, kjer so odprli tudi novo gostišče, zidano v alpskem slogu ob vhodu v ljubeljski predor, in sprejema ta mesec že prve goste.

Prav v tem kraju bodo dne 1. avgusta 1954 II. mednarodne avtomobilske in motociklistične dirke ter bodo obenem veljale tudi za državno prvenstvo FLR Jugoslavije.

Tekme na Ljubelju bodo imele poseben mednarodni značaj, tudi iz Kanade in Anglije se tekmovalci raznih tovarniških znamk zanimajo za pogoje o nastopu na tej veliki prireditvi z avtomobili in motocikli.

Predrzen napad na poštni avto

Neverjetno predrzen napad se je primeril nedavno na neki poštni avtomobil v Hofgasteinu. Storilci so avto med vožnjo od poštne urada do kolodvora izropali in odnesli dve vreči z denarjem. V eni vreči je bilo 78.000, v drugi pa 10.000 šilingov. Šofer ropa sploh ni zapazil in so šele na kolodvoru ugotovili, da sta vreči manjkali. Šofer je takoj obrnil in vozil nazaj proti poštnemu uradu. Ob cesti je našel obe prazni vreči, v katerih se je prej nahajal denar. Šele pozneje se je šofer spomnil, da ga je pri vožnji oviral neki osebni avto, ki je vozil počasi in ga dalje časa ni mogel prehiteti. Ta osebni avto je utegnil pripadati roparjem. Pošt-

ni voz je bil zaklenjen ter so ga storilci domnevno odprli s ponarejenim ključem, ko se je ta mogel le počasi pomikati po cesti.

Cene na celovškem tedenskem trgu

Minuli teden v četrtek so na celovškem tedenskem trgu prodajali: krompir kg po 1.80, zelje kg po 4, solato kg po 6, cvetačo kg po 6, kumare kg po 7, grah kg po 5, čebulo kg po 3, česen kg po 16, kolerabo kg po 3, paradižnike kg po 6, gobe lisičke kg po 2—3, črnice kg po 4, češnje kg po 8, breskve kg po 10, hruške kg po 8.80, marelice kg po 12 šilingov.

KOROŠKI VELESEJEM
CELOVEC — KLAGENFURT

(Avstrijski lesni velesejem)

5. do 15. avgusta 1954

25%-ni popust na železnicah in poštinih avtobusih

RADIO PROGRAM

— 20.00 Salzburske slavnostne igre 1954 —
21.35 Svet iz leta 1914.

Četrtek, 29. julij:

11.00 Veder dopoldne — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Otroška ura — 15.30 Luč in zrak in sonce — 17.25 Ali že veste? — 17.30 Godba na pihala — 18.30 Slovenska oddaja — 18.50 Kmečka oddaja — 20.05 Šlagerji — 20.30 Slušna igra.

Petek, 30. julij:

11.00 Dopoldanski koncert — 14.30 Slovenska oddaja — 17.25 Pripovedka za naše otroke — 20.05 Radijski oden.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.00 Pregled tiska — 7.30 Za gospodinje — 8.30 Za pionirje — 12.20 Za naše kmetovalce — 13.15 Zabavna glasba — 15.30 Zeleli ste — poslušajte (razen ob sredah) — 16.00 Utrinki iz literature — 16.15 Promenadni koncert — 17.10 V plesnem ritmu — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 23.00 do 24.00 na valu 327,1 m Oddaja za tujino.

Sobota, 24. julij:

12.00 Slovenske narodne pesmi — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Poje ljubljanski komorni zbor — 18.00 Okno v svet — 20.00 Operetna glasba — 20.30 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 25. julij:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Otroška predstava — 9.50 Zabavne melodije — 12.30 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleli ste — poslušajte — 15.15 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 16.30 Neznani talenti — 18.00 Radijska igra — 20.00 Francoski šansonji — 20.30 Športna poročila.

Ponedeljek, 26. julij:

12.00 Domače pesmi izvajajo trio Slavko Avsenik — 14.30 Nove knjige — 14.40 Narodne in umetne pesmi — 16.15 Promenadni koncert — 18.00 Nasveti za dom — 20.00 Igra orkester Andre Kostelantza — 20.30 Radijska univerza.

Torek, 27. julij:

12.00 20 minut z Veselimi godci — 14.30 Iz znanosti in tehnike — 14.40 Slovenske narodne pesmi — 16.15 Promenadni koncert — 18.00 Športni tednik — 20.00 Slovenske narodne pesmi.

Sreda, 28. julij:

12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Opoldanski koncert — 14.30 Turistična oddaja — 18.00 Modni kotiček — 18.50 Okno v svet — 20.00 Opera.

Četrtek, 29. julij:

12.00 Igra godba na pihala — 14.30 Kulturni pregled — 14.40 Pomladne slovenske narodne pesmi — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.50 Domače aktualnosti — 20.00 „Četrtekov večer“ domačih pesmi in plesov ...

Petek, 30. julij:

12.00 Domači napevi — 14.30 Nekaj za ribiče — 18.00 Iz bojev naših narodov — 18.30 Umetne in narodne pesmi — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Koncert zborovskih skladb jugoslovanskih skladateljev.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiskovna Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließbach 17.